

Fredag den 25. marts 2022 (D)

1

79. møde

Fredag den 25. marts 2022 kl. 10.00

Dagsorden

1) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om en analyse og reform af det samlede efter- og videreuddannelsessystem.

Af Ellen Trane Nørby (V) m.fl.
(Fremsættelse 27.01.2022).

2) Forespørgsel nr. F 29:

Forespørgsel til børne- og undervisningsministeren om børns mistrivsel.

Af Alex Vanopslagh (LA) og Henrik Dahl (LA).
(Anmeldelse 27.01.2022. Fremme 01.02.2022).

Meddelelser fra formanden

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelser:

Sundhedsministeren (Magnus Heunicke):

Lovforslag nr. L 149 (Forslag til lov om ændring af lov om medicinsk udstyr, lov om videnskabsetisk behandling af kliniske afprøvninger af medicinsk udstyr m.v., lov om videnskabsetisk behandling af sundhedsvidenskabelige og sundhedsdatavidenskabelige forskningsprojekter og sundhedsloven. (Tilpasning af national ret som følge af forordning om medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik og tilpasning af Lægemiddelstyrelsens tilsyn med medicinsk udstyr m.v.)).

Leif Lahn Jensen (S), Thomas Danielsen (V), Karina Lorentzen Dehnhardt (SF), Andreas Steenberg (RV), Peder Hvelplund (EL), Mai Mercado (KF), Peter Skaarup (DF), Peter Seier Christensen (NB), Ole Birk Olesen (LA), Susanne Zimmer (FG), Torsten Gejl (ALT), Jens Rohde (KD), Aaja Chemnitz Larsen (IA), Liselott Blixt (UFG) og Lars Løkke Rasmussen (UFG):

Beslutningsforslag nr. B 193 (Forslag til folketingsbeslutning om at fjerne alle afgifter på benzin og diesel (borgerforslag)).

Liselott Blixt (UFG), Karina Adsbøl (UFG), Lise Bech (UFG), Bent Bøgsted (UFG), Marie Krarup (UFG) og Hans Kristian Skibby (UFG):

Forespørgsel nr. F 49 (Vil ministeren oplyse regeringens holdning til at indføre en autorisationsordning for psykomotoriske terapeuter efter Danske Psykomotoriske Terapeuters kvalificerede modsvar af 8. oktober 2021 på ministerens svar på Sundhedsudvalgets spørgsmål nr. 1558 (alm. del) fra folketingsåret 2020-21, så patienter i sundhedsvæsnen, ældre i ældreplejen og private, der henvender sig til behandlere, kan sikres en sikker og fagligt funderet behandling og pleje af psykomotoriske terapeuter?).

René Christensen (DF) og Morten Messerschmidt (DF):

Hasteforespørgsel nr. F 50 (Har regeringen til hensigt at tilbagebetale flere penge til danskerne, og er regeringen åben over for afgifts- eller skattenedsættelser, så flere danske husholdninger kan få hjælp til de tårnhøje energipriser?).

Titlerne på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Kl. 10:00

Udenrigsministeren (Jeppe Kofod) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om udvalgte internationale organisationer (OSCE, Europarådet og Østersørådet).
(Redegørelse nr. 14).

Redegørelsen vil fremgå af www.folketingstidende.dk.

Redegørelsen vil komme til forhandling tirsdag den 5. april 2022.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om en analyse og reform af det samlede efter- og videreuddannelsessystem.

Af Ellen Trane Nørby (V) m.fl.
(Fremsættelse 27.01.2022).

Kl. 10:01

Forhandling

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Forhandlingen er åbnet. Og først er det børne- og undervisningsministeren.

Kl. 10:02

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil): Tak for ordet. Og tak for anledningen til at drøfte et efter min mening ufatteligt vigtigt område, som desværre får alt for lidt omtale i den store offentlighed, hvilket godt kan undre, fordi det jo sådan set er vores voksen- og efteruddannelsessystem, som er hele forudsætningen for, at man, når man skal være så mange år på arbejdsmarkedet, også kan blive ved med at have relevante kvalifikationer. Og det er en grundforudsætning for grøn omstilling og alt muligt andet. Så det er ufatteligt vigtigt og fylder efter min mening alt for lidt. Så tak for at tage det her op.

Det, der bliver lagt op til, er jo en omfattende analyse og reform af det samlede efter- og videreuddannelsessystem. Jeg vil sige det på den måde, at det har vi jo for så vidt sat i gang, fordi det bl.a. er det, Reformkommissionen står for at skulle lave. Det vil sige, at vi for så vidt er enige om hele hensigten, nemlig at vi skal have gennemanalyseret det, og at der så skal træffes nogle beslutninger. Og den første del er vi i gang med.

Men hvis man ligesom skal tage fat om baggrunden for, at det her område er vigtigt – hvad det er, man skal med analyserne, hvad det er, vi gerne har villet, når vi har sat Reformkommissionen i gang med at arbejde med det analysearbejde – så er det jo simpelt hen, fordi alting udvikler sig; nogle ting udvikler sig langsomt, og nogle gange udvikler ting sig lynhændende hurtigt, og det gør sig jo ikke mindst gældende for arbejdsmarkedet, hvor det, man lærer som ung, kan blive forældet. Tænk her på typograferne og typograffaget, hvor det, som dem, der nu i dag er 60 år, lærte, da de tog deres typografuddannelse som unge, så i løbet af deres tid på arbejdsmarkedet er blevet forældet, og man har skullet have nogle helt andre kvalifikationer i forhold til at træde ind i den nye digitale tidsalder.

Så tingene kan altså være forældet 10 år senere, 20 år senere eller mere, og derfor er der simpelt hen for nogles vedkommende behov for, at man lærer noget helt nyt, får et helt nyt fag, og der kan også være behov for at få nye udfordringer, altså at man simpelt hen har lyst til at skifte spor, men det kan også være et spørgsmål om at lære nye teknikker inden for et fag, fordi tingene simpelt hen inden for ens fag har forandret sig rigtig meget. Så når verden udvikler sig, er det jo afgørende, at vi udvikler os med den og vi som samfund stiller det til rådighed, og at vi forsøger at holde takt med den verden, der er omkring os. Og det er jo præcis derfor, at vi har voksen- og efteruddannelsessystemet, altså simpelt hen for at holde takt med det arbejdsmarked, der udvikler sig.

De gode muligheder på arbejdsmarkedet for ufaglærte og faglærte afhænger i høj grad af, om de har gode betingelser for løbende at kunne vedligeholde og udvikle deres kompetencer. Det er selvfølgelig særlig aktuelt – og det, de fleste kender til – i forbindelse med den grønne omstilling, og derfor er det så godt et eksempel at bruge, nemlig fordi klimakrisen og særlig den grønne omstilling er en af vor tids største udfordringer. Og vi har både med klimaloven og 70-procentsmålet sat et reduktionsmål, der er blandt de aller mest ambitiøse i verden. Det kommer buldrende som et ustoppeligt tog, og alle på arbejdsmarkedet vil jo på en eller anden måde blive påvirket af det, og derfor er der selvfølgelig behov for, at dem, der blev udlært som elektrikere for 30 år siden, igennem voksen- og efteruddannelsessystemet enten allerede har lært eller lærer nogle af de nye teknikker, der skal til i forhold til de nye opgaver, der er.

Så et velfungerende efter- og videreuddannelsessystem er fuldstændig afgørende for arbejdsmarkedet. Så det er afgørende for samfundsøkonomien og for helheden, men det er det selvfølgelig også for den enkelte i forhold til at kunne bibeholde en plads på arbejdsmarkedet. Det er regeringens holdning, og jeg læser ud af Venstres oplæg her, at det også er Venstres holdning, og at vi sådan set står sammen om det. Og jeg vil tro, at det er en holdning, som samtlige partier i Folketinget deler, og det er måske, fordi der sjældent er

meget konflikt om det, at det ikke fylder så meget i pressen, eller også kan der være andre årsager til det, men det er i hvert fald virkeligheden.

Der er udfordringer i efter- og videreuddannelsessystemet, som skal løses. Der har været en ret stor nedgang hen over det sidste årti i forhold til anvendelsen af forskellige dele af vores efter- og videreuddannelsessystem, og det skal vi selvfølgelig gøre noget ved. Regeringen er derfor også både i gang med at lave det analysearbejde, der skal til, igennem Reformkommissionen, men også i gang med at forberede de konkrete initiativer, som skal løfte kvalifikationer for faglærte og ufaglærte og understøtte den grønne omstilling. I det udspil, der hedder »Danmark kan mere I«, stiller vi forslag om at gøre uddannelsesløftet permanent, og så er der jo i øvrigt afsat midler til de nye klimaerhvervsskoler, som omfatter unge, men jo også omfatter de voksne.

Kl. 10:06

Men altså, Reformkommissionen arbejder lige nu med anbefalinger til voksen- og efteruddannelsesområdet, og de forventes at blive offentliggjort i starten af april. Det vil sige, at vi står meget tæt på at gøre analysearbejdet færdigt, og derfor kan det måske virke lidt ved siden af at sætte et nyt analysearbejde i gang, altså når vi nu er ved at være færdige med det analysearbejde, der skal ligge til grund for de beslutninger, der skal træffes.

Så har vi også trepartsforhandlinger på voksen- og efteruddannelsesområdet i det her forår, og det ligger jo i forlængelse af, at Reformkommissionen kommer med deres anbefalinger. De forhandlinger vil blive sat i gang i løbet af det her forår, og det vil sige, at det pågår der selvfølgelig også en masse forberedelse af i de her dage.

Så er der ud over det en selvstændig diskussion, hvor jeg bl.a. har mødtes med de forskellige parter fra vuc-sektoren og i øvrigt parterne fra amu-sektoren. For jeg synes også, at der er en diskussion om det strukturelle rum – både i forhold til de økonomimodeller, de har, men også i forhold til hvad det er for en placering, de har i det samlede uddannelsesbillede, og hvad det er for en struktur, og hvad det er for nogle rammer, de har rundt om sig. Og det er et arbejde, der vel nu har pågået det sidste halve års tid, og det vil sige, at der har vi også en forventning om at kunne konkludere på de første dele i løbet af det her forår.

Der er store vanskeligheder. Særlig har vuc-sektoren selvfølgelig lidt meget i forhold til økonomien og aktivitetsniveauet, fordi en del af deres elever er kommet over i det nye fgu-system. Det tror jeg sådan set var det rigtige greb set med elevbriller, men det efterlader selvfølgelig en sektor med meget store vanskeligheder i forhold til økonomien, fordi det har givet en markant nedgang i antallet af elever. På samme vis kan man sige, at et af de store problemer på tværs af både vuc og amu er, at de er ekstremt udsat for konjunktursvingninger. Det er selvfølgelig godt, for det betyder, at man bliver suget ind på arbejdsmarkedet, når der er plads, og det skal vi jo være glade for, men hver gang det sker, så falder aktiviteten. Og fordi økonomien er skruet sammen på en måde, hvor økonomi og aktivitet hænger tæt sammen, så flår man tæppet væk under sektoren, hver gang der kommer en højkonjunktur. Og jeg opfatter både amu-sektoren og vuc-sektoren som en art beredskab, altså forstået på den måde, at når lavkonjunkturer rammer, så er det lidt, ligesom når huset brænder, hvor vi faktisk helst skal have et brandvæsen, der er der; det skal jo ikke først findes på, når der bliver sat brand i huset. Og problemet med den måde, vi har skruet økonomien sammen på nu, er, at man skal finde på systemet, når aktiviteten lige pludselig stiger på grund af lavkonjunktur. Det duer ikke. Altså, der mener jeg, at vi skal se det som et beredskab, og det vil sige, at der skal være en ret stabil lærergruppe og også ret stabile faciliteter, sådan at man kan tage imod den bølge af ekstra tilmeldinger, der kommer i de perioder, hvor arbejdsløsheden stiger.

Så summa summarum: Jeg synes, at vi er rigtig godt i gang. Vi har en virkelig god dialog både med arbejdsmarkedets parter, men også med den sektor, der løfter både amu og vuc. Og vi har en forventning om, at der kommer forhandlinger her i løbet af foråret. Og derfor synes jeg ikke, det er så relevant, at vi sætter en ny gruppe i gang med analyser, når vi efter min mening er nået dertil, hvor analyserne er ved at være færdige og vi så til gengæld kan gå i gang med at træffe beslutninger. Det vil være et forlængende led, hvor jeg egentlig synes, at vi er ved at være der, hvor der ikke er brug for flere analyser. Der skal træffes nogle beslutninger, og vi skal sørge for, at voksen- og efteruddannelser kommer godt i vej.

Kl. 10:10

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak for det. Der er en kort bemærkning til Kenneth Mikkelsen, Venstre. Værsgo.

Kl. 10:10

Kenneth Mikkelsen (V):

Tak for det. Tak for ministerens indledende tale her. Det er dejligt at høre, at vi i bund og grund deler den her, skal vi kalde det passion for efter- og videreuddannelse.

Jeg havde en fornemmelse af, at ministeren ville pege på Reformkommissionen, og det er sådan set også relevant i den her sammenhæng. Det, der bare bekymrer mig en lille smule, er, at når man lytter til Reformkommissionen, taler de om de her andengenerationsreformer og udtaler jo også, at det er reformer, som har et meget langsigtet perspektiv, hvor jeg jo, når jeg taler med parterne på amu- og vuc-området, altså hele efter- og videreuddannelsesområdet, hører, at vi lige nu står på en brændende platform. Kunne ministeren ikke sætte lidt ord på, hvordan man ser på det her med det langsigtede perspektiv, kontra at vi står på en brændende platform lige nu?

Kl. 10:11

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 10:11

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Det er faktisk præcis på grund af den brændende platform, at der gik et gys igennem mig over, at Venstre nu ville starte et nyt analysearbejde, fordi den brændende platform gør, at der er behov for, at vi træffer nogle beslutninger nu, ikke at vi sidder og venter på endnu en analyse. Så jeg mener, at der er behov for at træffe beslutninger nu i tæt samarbejde med de parter, der er på området, og ikke at skulle vente på et nyt analysearbejde.

Jeg mener, at parterne, både arbejdsmarkedets parter, men også vuc-sektoren og amu-sektoren, har spillet ind med nogle rigtig gode bud på, hvordan man kan afhjælpe den brændende platform, der er lige nu, og den akutte problematik, de står i. De har også givet nogle rigtig gode bud på det mellemlange perspektiv, og så vil Reformkommissionen jo afdække de langsigtede. Det vil sige, at jeg ikke kan se for mig, at vi har brug for, at der skal være sådan et ekstra stykke analysearbejde, der så gør, at vi ikke kan komme i gang med at træffe beslutningen. Jeg synes, vi skal i gang.

Kl. 10:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Kenneth Mikkelsen, værsgo.

Kl. 10:12

Kenneth Mikkelsen (V):

Tak. Analysen kunne jo i virkeligheden så gennemføres forholdsvis hurtigt, for jeg deler jo ministerens opfattelse af, at der ligger rigtig

meget data på det her område. Der er mange af aktørerne, som har budt ind. Spørgsmålet er at få det samlet, og så kan vi begynde at behandle det politisk set. Så kunne ministeren ikke sætte lidt ord på tidsperspektivet i det her? Jeg har noteret mig de her forskellige emner, som ministeren har listet op her. Hvornår er det, vi begynder at få politiske drøftelser på det her område?

Kl. 10:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 10:12

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Jeg har en klar forventning om, at vi ikke bare har påbegyndt, men også for en stor dels vedkommende har afsluttet det på den her side af sommerferien. Og den del, der handler om trepartsforhandlinger, påbegynder vi i løbet af det her forår – håbet er jo altid lysegrønt. Jeg kan ikke vide, hvor lang tid forhandlingerne tager, men det er tænkt sådan, at trepartsforhandlingerne, som jo er det sted, hvor vi træffer nogle beslutninger, som ikke handler om det lange sigte, men faktisk handler om her og nu og om, hvad det er for nogle tiltag, der skal sættes i søen, går i gang her i løbet af foråret. Jeg forventer, at de bliver afsluttet inden sommer – håbet er jo lysegrønt. Med hensyn til de dele, der vedrører vuc-sektoren og emu-sektoren, vil vi i hvert fald have påbegyndt dem på den her side af sommerferien.

Kl. 10:13

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det hr. Jens Rohde, KD.

Kl. 10:13

Jens Rohde (KD):

Tak for det. Jeg tager nu mest ordet, fordi jeg kommer sidst i ordførerrækken og der er rigtig mange møder i ministerierne i dag, og jeg vil bare sige, at jeg er fuldstændig på linje med ministeren i, at det ikke er analyser, der er behov for.

Jeg vil også bare anmode om, at vi, når vi forhandler de her ting, ikke altid tager den kasket på, der hedder, at vi har behov for meget store reformer. Mange gange er det jo små ting, der skal ændres. Jeg synes en gang imellem, at vi, når vi forfølger de der kæmpe reformspor, kommer til at skabe lige så mange problemer, som der var før. Det kan godt være, at der er mange ting, der er behov for at få kigget på, men en elefant skal spises i små bidder. Jeg er bare lidt på den med, at det måske ikke skal være sådan en stor reform, men at vi tager tingene i den rækkefølge, de skal tages, så vi i fællesskab får løst problemerne og også på en måde, så de bagefter er implementerbare for dem, det skal leve med det ude i den virkelige verden uden for Christiansborgs mure.

Det var blot min kommentar til det, for jeg skal af sted til et møde om et øjeblik.

Kl. 10:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren.

Kl. 10:14

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tak for det. Det er jeg sådan set enig i. Jeg har aldrig troet på det der med, at nu lader vi bare alle bytte plads inden for en eller anden sektor, og når de så alle sammen har fået et nyt skrivebord, har vi sikkert løst problemerne. På den måde tror jeg heller ikke, at det at lave en strukturforandring i sig selv nødvendigvis giver noget som helst andet, end at personalet bliver optaget af lave noget andet end det, det egentlig er meningen de skal lave. Så det er jeg sådan set enig i.

Da jeg holdt møde med parterne omkring vuc – det var i den her uge eller sidste uge; det kan jeg ikke lige huske – opfordrede jeg dem til at komme med et bud på præcis det her, altså om der er eller ikke er et behov for, at vi gør noget ved selve grundstrukturen på vuc. Det er simpelt hen, fordi vuc har forandret sig, og fordi vilkårene for og rammerne omkring vuc har forandret sig så meget, at man godt kan diskutere, om den form, det har i dag, er den bedste. Det har jo tidligere været under andre former, som måske gav et bedre greb til, at de kunne løfte den opgave, de har. Hvis de vender tilbage til mig og siger, at det er der overhovedet ikke behov for, så synes jeg, at det skal begraves fuldstændigt. Omvendt vil jeg sige, at det er en så nødlidende sektor, at jeg ikke vil afvise, at det er den eneste måde, man kan redde den på.

Kl. 10:15

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Anne Sophie Callesen, Radikale Venstre.

Kl. 10:15

Anne Sophie Callesen (RV):

Tak for det. Jeg er sådan set enig i, at der ikke er behov for, at vi får lavet en fuldstændig grundlæggende analyse af det her, for vi kender godt nogle af problemerne. Dem tror jeg egentlig vi deler opfattelsen af i både Venstre, Socialdemokratiet og Radikale Venstre: Vi er nødt til at have en økonomisk model for vores efter- og videreuddannelsessektor, som også holder, når der er højkonjunktur, sådan at vi faktisk udnytter muligheden for en højkonjunktur til at få nogle rustet til en lavkonjunktur.

Til gengæld har vi også et ønske i Radikale Venstre om, at vi meget, meget snart får taget hul på nogle forhandlinger om det her. For nu har ministeren indkaldt til forhandlinger om en ny institutspolitikk, som bl.a. går på regeringens eget forslag om, at der skal ungdomsuddannelser ud i hele landet. Vi vil rigtig gerne have, at det her bliver en del af de forhandlinger, så vi kommer i gang med forhandlingerne meget snart. Og så er jeg sådan set enig med KD i, at der måske ikke er behov for fuldstændig grundlæggende at kaste alle brikker op i luften, men der er til gengæld behov for at få kastet en redningskrans ud. Så det håber jeg ministeren vil give tilsagn om vi kan få i de forhandlinger.

Kl. 10:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 10:16

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Jeg tror, det var mig selv, der opholdt ordføreren, fordi vi havde et møde, umiddelbart inden vi skulle herind i salen. Derfor tror jeg sådan set, at det er min skyld, at ordføreren kom lige et par minutter senere. Det vil sige, at det tilsagn nåede jeg at give til Venstres ordfører, inden Radikale kom herind efter et møde, der var på mit område. Så det er ikke selvforskyldt, at ordføreren ikke fik hørt den del.

Men jeg har en forventning om, at vi kan påbegynde forhandlinger inden sommer. Det vil sige, at vi i løbet af det her forår kan få afsluttet de ting. Jeg har påbegyndt inddragsprocessen i forhold til både vuc-sektoren og amu-sektoren – det gjorde jeg faktisk allerede inden jul, så det har været i gang et halvt års tid nu. Jeg synes, vi begynder at have klodserne til det. Men det sidste spørgsmål, jeg stillede vuc-sektoren, og som jeg *lige* har stillet, er det her med den grundlæggende struktur. Altså, de er kommet med 14 eller 15 bud, tror jeg det er, på konkrete forandringer, hvor det netop er i den boldgade, som hr. Jens Rohde nævnte. Og jeg står sådan tilbage med, at jeg simpelt hen er usikker på, om det vil løse det. Elevaktiviteten er faldet til så lavt et niveau, at jeg er i tvivl om,

om det faktisk løser problemet. Derfor har jeg sendt det tilbage med det spørgsmål: Kan bukserne holde?

Kl. 10:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Anne Sophie Callesen, værsgo.

Kl. 10:18

Anne Sophie Callesen (RV):

Jamen så har ministeren været meget hurtig til at give tilsagnet, for det er rigtigt, at jeg kom lige et par minutter senere ind i salen. Men det er jeg selvfølgelig kun glad for. Jeg kan så forstå, at det er inden sommer. Altså, vi ønsker, at de forhandlinger også er en del af dem, vi har nu, om en ny institutionspolitik. Er det sådan, jeg skal forstå tilsagnet?

Kl. 10:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 10:18

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Nej, det er faktisk ikke sådan, det skal forstås. Og det er, fordi jeg gerne vil have, at vi kan sætte punktum for den del med institutionslovgivningen ret hurtigt, og jeg vil gerne have et ordentligt svar fra vuc-sektoren, inden vi går i gang. Derfor kommer vi til at sætte punktum for den ene aftale, inden vi går i gang med den næste. Det er faktisk, fordi jeg er ufattelig glad for det princip, som hr. Jens Rohde sagde, nemlig at en elefant skal spises i mindre bidder. Det vil sige, at i stedet for at lave aftalen om alt – det har sådan en tendens til at blive om ufattelig lang tid, fordi alt først er færdigt om ufattelig lang tid – så vil jeg hellere sige, at vi sætter punktum for det ene, hvis vi kan nå det, og så går vi i gang med det næste. Hvis de forhandlinger trækker meget ud, bliver det parallelle forløb. Så det får vi at se i forhold til forhandlingsvilligheden, eller hvad man skal sige, hos alle.

Kl. 10:19

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi går i gang med ordførerrunden, og først er det hr. Jens Joel, Socialdemokratiet.

Kl. 10:19

(Ordfører)

Jens Joel (S):

Tak for det, formand, og tak til Venstre for beslutningsforslaget om det her ekstremt vigtige område. Jeg er jo i sagens natur også enig i ministerens udsagn om, at det her bliver der talt alt for lidt om. Altså, det debatterer vi for lidt, i forhold til hvor vigtigt det er for de mennesker, det handler om, men også for vores samfunds udvikling, og det er vel også det, der ligger i, at Venstre nu fremsætter et beslutningsforslag om at få det her på dagsordenen. Det er klart, at voksen-, efter- og videreuddannelse er ekstremt vigtigt for faktisk alle målgrupper. Der er jo nogle, som har gået relativt lang tid i skole, fået en lang uddannelse, men som stadig væk har brug for at få nye kompetencer undervejs. Der er også nogle, som har trukket meget, meget lidt på uddannelseskontoen i starten af deres liv, og som i mine øjne er ekstra vigtige at give, måske, kompetencer som faglært senere i livet, men måske også bare de kompetencer, som skal til for at begå sig; læse en godnathistorie for sine unger eller for sine børnebørn. Og på den måde er der i voksen- og efteruddannelsessystemet jo både personlige vindinger og arbejdsmarkedsvindinger.

Det er klart, at nogle ting vil ændre sig meget hurtigt. Det kunne være nye krav i den grønne omstilling, som gør, at vi bliver nødt til

at kunne sætte ind rimelig hurtigt. Nogle ting er desværre langvarige problemer, f.eks. det her med, at nogle grupper kommer ud af vores skolesystem uden at have fået de basale kompetencer med. Man kan jo sige – nu nævnte ministeren også Reformkommissionen – at hvis det lykkes at sikre, at færre falder af uddannelsesvognen, og at alle kommer med, så er det jo i givet fald en succes, som viser sig på lang sigt. Og indtil den begynder at slå igennem, skal vi selvfølgelig have et system, som hele tiden står til rådighed, hvad enten det er for folk, der har kæmpet med ordblindhed eller andre ting for at kunne få basale færdigheder på afgangseksamensniveau, eller for f.eks. at få kurser som faglært for at kunne flytte sig fra ufaglært til faglært. Det er jo en af grundene til det, som ministeren sagde til sidst – og som flere ordførere også har sagt – omkring vuc-sektoren, altså at den er nødlidende lige nu, men at det er ekstremt vigtigt, at den findes, også i de tider, hvor der ikke er så mange elever på skolebænkene, fordi der er rigtig mange, der er i arbejde. Men den skal jo findes, sådan at den står klar, når konjunkturerne vender. Det er jo også derfor, vi har lavet eksempelvis vores permanente løft til de ufaglærte, som vælger at blive faglærte, i nogle af de områder, hvor vi mangler arbejdskraft, og hvor vi som en del af vores aftaler her har hævet dagpengesatsen, man kan få, så man kan få 110 pct., hvis man er i gang med at tage en faglært uddannelse.

Så alt i alt synes jeg, at der i virkeligheden er ting, hvor vi har taget skridt. Men der er bestemt også ting – og der er jeg enig med Venstres ordfører i forhold til det spørgsmål, der blev stillet til ministeren – hvor der er brændende platforme, f.eks. på vuc-området, hvor vi er nødt til meget snart at diskutere det, og det er måske i virkeligheden også konklusionen her. Jeg deler ministerens omfattelse af, at vi har analyser nok. Vi ved godt, hvad problemet er, og det, vi så skal, er at bruge det her forår på både det, som vi er meget mere direkte involverede i – det kunne være diskussionen om vuc – men jo også det, vi er lidt mindre direkte involveret i, nemlig de trepartsforhandlinger, som vi selvfølgelig skal passe på vi ikke går i vejen for, men som jo ikke desto mindre er ekstremt vigtige på voksen- og efteruddannelsesområdet. Så vi støtter ikke beslutningsforslaget, men vi støtter jo alle de intentioner om at få sat det her på dagsordenen og i øvrigt også om at træffe nogle beslutninger på området.

Kl. 10:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, så vi går videre til fru Charlotte Broman Mølbæk, SF.

Kl. 10:23

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Beslutningsforslaget lægger op til, at der skal foretages en analyse og en efterfølgende reform af det samlede voksen-, efter- og videreuddannelsessystem. Intentionen med beslutningsforslaget er god, og i SF er vi sådan set enige i, at der er plads til forbedringer af det eksisterende system. Det er et uoverskueligt og komplekst system, og det tror jeg mange af brugerne også vil give os ret i.

Mere uddannelse og opkvalificering på de eksisterende og fremtidige mangelområder er helt nødvendigt, også i perioder, hvor det går godt for vores samfund. Og med svingende konjunkturer, der opstår, forsvinder og forandres hele brancher og derved også opgaver for både faglærte og ufaglærte. Alle typer uddannelser og erhverv er en proces, der fortsætter, og som også i dag stiller krav til os. Derfor er vi faktisk glade for forslaget om at tænke grøn omstilling ind i systemet. Det har længe været SF's ønske, at der bliver lavet et grøn prognose-værktøj, som jobcentrene kan bruge som et mere moderne redskab, når det kommer til at give opkvalificering til ledige på de områder, der i fremtiden kommer til at mangle arbejdskraft i forbindelse med den grønne omstilling.

Men vi er kritiske over for en analyse, der på forhånd foregriber konklusionerne, og jeg er også forbeholden over for en sammenlægning af vuc og amu. En sammenlægning vil potentielt bidrage til en øget centralisering, så vi er ikke sikre på, at det her er den rigtige løsning. Jeg er desuden lidt nysgerrig på, hvordan forslagsstillerne har tænkt sig at få Reformkommissionens anbefalinger og trepartsforhandlingerne ind i beslutningsforslaget. Vi undrer os også lidt over timingen, da vi jo afventer Reformkommissionens anbefalinger om forbedringer af systemet, for anbefalingerne burde jo være lige på trapperne her i foråret. Der er således en række elementer, jeg forestiller mig vi kan drøfte i udvalgsbehandlingen, og vi er også åbne over for eventuelt at lave en beretning over beslutningsforslaget. Med de bemærkninger ser vi frem til det videre arbejde med forslaget.

Kl. 10:25

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er en kort bemærkning til hr. Kenneth Mikkelsen. Værsgo.

Kl. 10:26

Kenneth Mikkelsen (V):

Tak. Jeg har lige et enkelt spørgsmål til ordføreren. For jeg noterede mig lige, at ordføreren sagde, jeg tror, det var sådan her, at en analyse, der foregriber konklusionerne, læser ordføreren ud af beslutningsforslaget. Det har jeg simpelt hen behov for lige at få uddybet. For det forstår jeg ikke.

Kl. 10:26

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ordføreren.

Kl. 10:26

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Noget af det, som vi er bekymrede for, er, hvis man på forhånd sætter det hen i nogle bestemte retninger ud fra, hvordan konjunkturerne har set ud lige nu. Det, som vi gerne vil, er, at vi vil afvente det arbejde, vi snart får fra Reformkommissionen, fordi det netop også går længere ned i de dybere lag, så vi ikke bare får taget det ud fra et nutidsbillede, men at det også beror på noget over lidt længere tid.

Kl. 10:26

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Kenneth Mikkelsen? Nej. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi siger tusind tak til ordføreren og går videre til fru Anne Sophie Callesen, Radikale Venstre.

Kl. 10:27

(Ordfører)

Anne Sophie Callesen (RV):

Tak for ordet, og tak til Venstre for at fremsætte et beslutningsforslag på det her område. Som jeg også gav udtryk for før, synes jeg, det er enormt vigtigt, at vi kommer i gang med at få fundet nogle løsninger. Det er der virkelig brug for i den situation, vi står i nu, og jeg er fuldstændig enig med Venstre, hvad angår de to hovedbehov, man ser. Det ene er at få løftet flere ufaglærte, som var det, jeg selv adresserede før, og så er der det andet, der handler om den grønne omstilling. Det er de to behov, der gør det ekstra presserende. Så er der så et tredje behov, der kommer til. Vi ved, at flere af de her institutioner er lukningstruede nu, så derfor er der virkelig behov for, at der sker noget.

Derfor tror jeg også, at det, vi har brug for nu, ikke så meget er et nyt analysearbejde, men mere, at vi kommer i gang med nogle forhandlinger. Jeg synes selvfølgelig også, det er fornuftigt lige at se, hvad der kommer ud af den næste delrapport, der kommer fra

Reformkommissionen. Det kan vi måske godt vente på, men så kan vi nok heller ikke vente meget længere. Derfor synes jeg som sagt heller ikke, at det, der er brug for, er at se på det hele forfra igen.

Det, der er vigtigt for os i Radikale Venstre, er, at vi får kastet en økonomisk redningskrans ud til institutionerne. Det hører jeg egentlig et tilsagn om fra regeringen. Dog vil jeg sige, at jeg oprigtigt talt faktisk er en lille smule forvirret, men det kan være, at jeg får lejlighed til senere at blive oplyst om, hvad den præcise rækkefølge i forhandlingerne er. Vi er i gang med nogle forhandlinger nu om institutionslovgivning, og dem ser jeg også for mig at vi nok godt kan afslutte inden. Så er der også nogle forhandlinger om nye udbud af ungdomsuddannelser, og her er min pointe, at inden vi begynder at oprette noget nyt, er der behov for, at vi får reddet de eksisterende uddannelser, som er lukningstruede.

Derfor er det vigtigt for os, at vi meget snart får fundet en løsning på det, og der glæder jeg mig så over, at også Venstre vil være med til at presse på for det, og selvfølgelig også over, at regeringen umiddelbart har givet et tilsagn her. Og som jeg forstod det, har regeringen endda givet tilsagn om ikke bare, at vi skal påbegynde forhandlingerne, men også afslutte dem inden sommerferien. Det sidste er jo en vigtig detalje i den sammenhæng.

Så jeg vil sige tak til Venstre for et vigtigt beslutningsforslag, som vi deler intentionerne i. Jeg tror ikke, at det vil blive nødvendigt for os, så at sige, at stemme for det, og hvis vi skulle have gjort det, skulle vi i virkeligheden også have ændret i det, for der er nogle af tingene, som vi ikke er helt enige i, i forhold til om der er behov for en analyse af eller ej. Men intentionen støtter vi fuldt ud op om i Radikale Venstre.

Kl. 10:30

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så vi går videre til den næste ordfører, som er hr. Jakob Sølvhøj, Enhedslisten.

Kl. 10:30

(Ordfører)

Jakob Sølvhøj (EL):

Allerførst tak til Venstre for at sætte behovet for initiativer på voksen- og efteruddannelsesområdet på dagsordenen. Vi i Enhedslisten er helt enige i, at der er brug for at sætte et langt stærkere fokus på området både i forhold til de mange voksne, som har et kæmpe behov for at styrke deres almene og erhvervsrettede kompetencer, i forhold til manglen på uddannet arbejdskraft i mange sektorer, og når det gælder hele den grønne omstilling af vores samfund, som forslagsstillerne også peger på.

Der er jo flere grupper, som vi skal have tænkt på i den her sammenhæng. Der er tusindvis af unge, som hvert eneste år forlader uddannelsessystemet uden at have fået en kompetencegivende uddannelse, og der er rigtig mange, der oplever, at den uddannelse, de tog i går, er forældet i morgen. Det giver alvorlige problemer i forhold til dels for nogen at få fodfæste på arbejdsmarkedet, dels for andre at holde sig inde på arbejdsmarkedet. Og derfor er det utrolig vigtigt, at vi forbedrer mulighederne for at tilegne sig faglærte kompetencer gennem voksenuddannelse og sikrer et både effektivt og fleksibelt efteruddannelsessystem. Jeg tænker, at det faktisk burde være en selvfølge for hver eneste virksomhed her i landet, private som offentlige, at arbejde systematisk med voksen- og efteruddannelse til medarbejderne og således ikke alene, vil jeg godt understrege, i forhold til de umiddelbare erhvervsrettede kompetencer, men i høj grad også i forhold til de almene voksenuddannelser, sådan at den uddannelsesvision, vi har, ikke kun handler om at få plads på arbejdsmarkedet, men har et langt bredere sigte end det.

Vi er altså enige med forslagsstillerne i, at der er brug for mere handling på området. Vi er bestemt ikke afvisende over for et samlet initiativ i forhold til at løfte hele veu-området, men vi ser dog,

vil jeg godt understrege, ikke noget umiddelbart perspektiv i en sammenlægning af vuc-systemet og arbejdsmarkedsuddannelserne. Og så mener vi i øvrigt, og jeg tror, alle ordførere har været inde på det forud for mig, at der er brug for at handle uden at indhente yderligere undersøgelser og analyser.

Både på vores voksenuddannelsescentre og hele arbejdsmarkedsuddannelsesområdet hviler der et massivt økonomisk pres. Vi ved, at der er et stort økonomisk pres på vuc-sektoren, aktiviteten er faldet markant, og kigger man på tallene for det sidste år, kan man se, at ikke mindre end hver tiende lærer i vuc-systemet er blevet opsagt. Sektoren har også påpeget, at der er al mulig grund til at være bekymret for, at den tredjedel af vuc-afdelingerne, hvor der er under 100 årskursister, også kan være meget voldsomt truet på deres eksistens, hvis vi ikke handler, og det er helt afgørende, at vi får forhindre det.

Nogenlunde tilsvarende ser det ud på amu-området. Der har vi, når vi kigger på den sidste halve snes år, set intet mindre end en halvering af det samlede antal kursister, og vi ved, at på afdelinger, der driver arbejdsmarkedsuddannelser på erhvervsuddannelserne, er de presset, men især måske på amu-centrene, der har det som eneste virksomhed, er de meget voldsomt presset, og det haster faktisk med løsninger på området.

Så i forhold til forslaget er vi ikke uenige i, at der skal være et samlet løft af hele området. Vi ser ikke noget formål i at snakke sammenlægning af den almene voksenuddannelsessektor og amu-sektoren; det tror vi ikke er den rigtige retning. Vi synes, at der til gengæld er grund til at handle både på vuc-området og på amu-området uden yderligere analyser. Så vil jeg også spørge, for det kunne være en pointe for forslagsstilleren: Jamen er der nogen modsætning mellem det langsigtede og kortsigtede? Det er der naturligvis ikke. Så derfor medvirker vi meget gerne til eventuelt at lave en beretning, hvori vi både peger på det langsigtede perspektiv, som jo er afgørende, så det, vi gør, ikke er for tilfældigt og brudstykkevist, og meget gerne også peger på helt konkrete initiativer især i forhold til vuc- og amu-området.

Jeg hørte ministeren sige, at ministeren har mindst lige så travlt som os andre; sådan måtte jeg forstå det. Jeg vil håbe, det holder vand, når vi skal i gang med forhandlingerne, men jeg synes, der er grundlag for også at formulere en fælles opfattelse bredt mellem partierne om, at det her er et område, der generelt er meget vigtigt. Vi skal have noget langtidspanlægning, men vi skal også skynde os at handle der, hvor det står allermost bekymrende til.

Kl. 10:35

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og derfor går vi videre i ordførerrækken til fru Gitte Willumsen, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 10:36

(Ordfører)

Gitte Willumsen (KF):

Tak til Venstre for at fremsætte beslutningsforslag B 75, som omhandler en analyse og reform af det samlede efter- og videreuddannelsessystem. I Danmark er det muligt at dygtiggøre sig hele livet. Sådan skal det også være i fremtiden. Lige nu har både vuc og amu store udfordringer, da søgningen til deres tilbud er reduceret betydeligt på grund af den høje arbejdsfrekvens, vi ser lige nu. Hvis vi ikke rækker en hånd ud, er der stor sandsynlighed for, at nogle tilbud må lukke, da deres økonomi begynder at være stærkt udfordret.

Både vuc og amu er vigtige institutioner. De hjælper folk videre i deres arbejdsliv, ofte når noget er svært – hvis du har mistet jobbet og gerne vil prøve noget nyt, hvis du ikke længere kan tåle melstøvet i bageriet, hvis du ikke længere kan holde til rystelserne fra trykluftboret, hvis du ikke længere kan kravle rundt i garderoben

og hjælpe børnehavebørn i flyverdragten, kort sagt når du står over for et karriereskift.

Vi har et ønske om, at det også skal være muligt i fremtiden. Så når Venstre foreslår, at vi skal lave en analyse og indkalde til rundbordssamtaler med uddannelsesaktørerne, ser vi det som en rigtig god idé. Det, det handler om, er, at vi skal fremtidssikre vores efter- og videreuddannelsessystem. Vi ved, at fremtiden kræver nye kompetencer på jobmarkedet, og det skal man have mulighed for at finde sig til rette i. Det kan være den grønne omstilling, nye it-kompetencer eller måske også robotteknologi.

Derfor er Det Konservative Folkeparti positive over for, at vi igangsætter et analysearbejde og handler, sådan at vi også har et efter- og videreuddannelsessystem i fremtiden. Det skal være gearret til den tid, vi kigger ind i. Og så hørte jeg tidligere i ministerens tale, at der skulle komme forhandlinger lige om lidt, her i løbet af foråret, og det ser vi frem til, for vi synes, at det haster. Tak for ordet.

Kl. 10:38

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre i ordførerrækken til hr. Alex Ahrendtsen, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:38

(Ordfører)

Alex Ahrendtsen (DF):

Tak, formand. I Dansk Folkeparti er vi helt enige i behovet for at se på efter- og videreuddannelsessystemet, så tak til Venstre for at have fremsat beslutningsforslaget. Det skyldes jo, at i den omskiftelige verden, vi er en del af, er der et stigende behov for at sikre øgede kompetencer til alle på arbejdsmarkedet og i særdeleshed kompetencer til dem, som ikke har så meget uddannelse i forvejen. Som alle ved, har vi en lav ledighed for tiden, hvilket betyder, at alle har gode muligheder for at få et job, også helt ufaglærte, og det er jo fantastisk, men når konjunkturerne vender og med krig i Europa, er det ikke til at forudsige, hvad der sker, og så er det forventeligt, at nogle eller mange ufaglærte eller dem med lidt uddannelse vil miste deres job. Og på det tidspunkt har vi brug for et effektivt efter- og videreuddannelsessystem til at give det løft i uddannelserne, som gør, at man hurtigt kan få de rette kompetencer til at komme tilbage på arbejdsmarkedet.

En del af analysen og drøftelserne bør også handle om, hvordan det kan sikres, at også ufaglærte i job får mulighed for at få øgede formelle kompetencer – noget, som Enhedslisten i mange år har talt for – så det er lettere at fastholde jobbet, også når konjunkturerne vender. Det er så vigtigt. Det system, vi har i dag, hvor bl.a. amu-systemet er styret af, hvad parterne kan blive enige om, er med til at gøre systemet stift en gang imellem, og den manglende smidighed mindsker virksomhedernes lyst til og mulighed for at benytte systemerne i forbindelse med et kompetenceløft af medarbejderne.

Man kan selvfølgelig sige, at det er rigtig fint, hvis virksomhederne selv finder og betaler for den uddannelse, deres medarbejdere har brug for, men tanken med amu om, at det skal være formelle kompetencer, som er brugbare på tværs af virksomheder, er fornuftig. I forhold til vuc er efterspørgslen også svingende. Det er et smertensbarn, og med oprettelsen af den forberedende grunduddannelse har vi politisk med åbne øjne flyttet en del af eleverne væk fra vuc, og det mener vi i Dansk Folkeparti var det helt rigtige at gøre, og vi står ved det, men det giver selvfølgelig også udfordringer for vuc, særlig i en situation, hvor arbejdsløsheden er meget lav og vuc derfor generelt har færre elever, der søger.

Vi kan derfor fra Dansk Folkepartis side kun bakke op om behovet for at få en proces og dialog med alle parter om, hvordan vi kan sikre et efter- og videreuddannelsessystem, som reelt er til stede i hele landet. Det er vigtigt, at der ikke er for langt til uddannelses-

stedet, hvis det skal lykkes at få denne gruppe, som ofte i forvejen har en dårlig oplevelse med at sidde på skolebænken, til at tage en uddannelse. Der er behov for analysen. Dialogen og smidigheden får alle til at skabe en god løsning, og det håber vi i Dansk Folkeparti vi kan blive enige om på tværs i salen, og hvis ikke regeringen er med på at støtte forslaget, som det ligger, og det hører jeg jo lidt regeringen ikke helt er, vil vi opfordre til, at der søges enighed om en beretning. Det helt afgørende er, at vi kommer i gang, og at regeringen vil påtage sig sit ansvar for, at det lykkes. Tak for ordet.

Kl. 10:42

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi nu går videre til fru Mette Thiesen, Nye Borgerlige. Værsgo.

Kl. 10:42

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Det er jo en fornøjelse at komme på talerstolen efter den sidste taler, hr. Alex Ahrendtsen fra Dansk Folkeparti, som jo meget, meget fint har redegjort for hele det her område og de potentielle faldgruber, men også de steder, hvor vi skal være opmærksomme på, at vi kan opgradere, og hvilken vej vi i så fald skal vælge. Så det vil jeg egentlig ikke gå så meget ind i.

I Nye Borgerlige er vi også meget optaget af, at vi har et fleksibelt uddannelsessystem gennem hele livet, for jeg tror ikke, der er nogen mennesker, uanset om man så er ufaglært eller man er faglært eller man i øvrigt har en anden uddannelse, som i dag bliver i det samme job hele livet. Det var sådan noget, mine forældre gjorde, de blev i det samme job hele livet, men det er jo ikke det, vi ser i dag. Så ud over det her område er det jo vigtigt, at vi på alle områder også sikrer, at man kan udvikle sig hele livet.

Vi synes, det er fornuftigt at kigge på området, kigge på, om der er noget, der skal lægges sammen, hvordan vi skaber den bedste struktur, sådan at det er bedst muligt. Så lad det være ordene herfra. Vi støtter det her forslag.

Kl. 10:44

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og det betyder, at vi går videre til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Kenneth Mikkelsen, Venstre. Værsgo.

Kl. 10:44

(Ordfører for forslagsstillerne)

Kenneth Mikkelsen (V):

Tak for det, formand. Lad mig starte med en personlig oplevelse. For 4-5 år siden blev jeg inviteret ud på en større virksomhed i Heringsområdet. De havde screenet deres medarbejdere. Direktørerne i selskabet var gået forrest og havde også fået konstateret, at der var mangler, hvis jeg må kalde det sådan, hvad angår nogle af de almene kompetencer, og der var en enkelt direktør med ordblindhed. Der blev etableret kurser af forskellig art på virksomheden, og det, jeg så var inviteret ud til, var evalueringen af det forløb, som medarbejderne havde været igennem.

4-5 år senere, altså i dag, kan jeg mærke, at jeg får gåsehud på armene af at tænke tilbage på den oplevelse. For det, jeg blev mødt af, var medarbejdere, som sad med tårer i øjnene og fortalte om, at for første gang kunne de nu begynde at hjælpe deres børn med at lave lektier. Jeg blev mødt af en værkfører, som med rystende stemme fortalte, at han i 22 år, hver eneste gang der skulle laves en anbefaling til en kollega, skulle finde på en undskyldning for lige at få en anden til at skrive den her anbefaling. Og jeg starter med den historie, fordi det jo lige nøjagtig er det, som uddannelse og også den her type af uddannelse, som vi taler om i dag, kan. Det har

kæmpe indvirkning, det har kæmpe betydning for mennesker, og i den historie, jeg lige har refereret, har det faktisk også rigtig, rigtig stor betydning for vores virksomheder. Så det er en stærk oplevelse, jeg selv har haft, og måske også en af baggrundene for, at jeg i høj grad deler ministerens holdninger til hele efter- og videreuddannelsesområdet og har et brændende ønske om, at vi rent faktisk også, også politisk, taler mere om det.

Venstre har fremsat det her beslutningsforslag, som pålægger regeringen at gennemføre en grundlæggende analyse og derefter en reform af det samlede efter- og videreuddannelsessystem, herunder også at se på fordele og ulemper ved en sammenlægning af amu- og vuc-systemerne. Og lad mig bare slå fast, at det er gjort, med baggrund i at der ikke er nogen hellige køer for Venstre i det her. Jeg noterer mig, og tak for det, at alle ordførerne har anerkendt, at Venstre har fremsat beslutningsforslaget her, og jeg fornemmer også opbakning til handling, måske knap så meget opbakning til selve analysen, og det må vi jo så finde ud af hvordan vi håndterer her efterfølgende. Jeg noterer mig også, specielt ud fra ministerens tale, at der ligger rigtig meget data, og spørgsmålet er jo, hvordan vi så bedst muligt får samlet de her data og det datagrundlag og får det præsenteret for Folketingets partier. Det er måske i den retning, vi skal se det, vi betegner som analysen.

Men lad mig slå fast endnu en gang, at med beslutningsforslaget her ønsker vi i Venstre ikke på nogen måde at lægge os fast på et bestemt spor. Tværtimod ønsker vi at inddrage en bred gruppe af interessenter. Det kunne være Uddannelsesforbundet, Danske HF & VUC og amu-centrene. Mange har allerede budt ind, og lad os holde dem fast ved bordet. Med reformen ønsker Venstre, at vuc- og amu-uddannelserne vedbliver med at være tilgængelige for flest mulige. Det gælder geografisk, men det gælder også for virksomhedernes behov i forhold til den grønne omstilling og virksomhedernes behov for kvalificeret arbejdskraft.

Det er jo sådan, at de sidste par år har vuc- og amu-uddannelserne fået tilført ekstra midler, sådan fra år til år, og alligevel er det jo sådan, at halvdelen af de 24 vuc-institutioner, som aflægger selvstændige regnskaber, i 2021 havde et underskud. Det er ikke holdbart, og det er derfor, vi også i Venstre taler om den brændende platform. Der er selvfølgelig årsager til det her. Højkonjunktoren har været nævnt flere gange, og at vi for år tilbage flyttede en del af elevgrundlaget fra vuc-centrene over til fgu-centrene, har allerede været nævnt, så det skal jeg ikke træde mere rundt i. Men vores intention med det her er, at vi skal finde mere varige løsninger, så vi ikke år efter år kaster redningskranse ud til de her institutioner.

Kl. 10:49

Det er i en situation som den, vi står i nu, i en højkonjunktur, at vi bør kigge på, hvordan strukturen for voksen- og videreuddannelse skal se ud i fremtiden, og for Venstre er der ikke tvivl om, at der er behov for reformer. Vi er i Venstre blevet kontaktet af rigtig mange aktører. Alle påpeger behovet for, at der handles nu. Mange har også bemærket dagens beslutningsforslag og har rakt ud til os i den forbindelse, og jeg tænker også, og det har ministeren sådan set allerede bekræftet, at ministeren også bliver kontaktet og får en række lignende henvendelser – som dem, vi har fået i Venstre.

I Danmark mangler vi kvalificeret arbejdskraft, især inden for fag, der skal bidrage til den grønne omstilling. Det er vigtigt, at særlig de kortuddannede bliver opkvalificeret, og her spiller vuc og andre voksendannelser og arbejdsmarkedsrettede uddannelser en helt central rolle. Som jeg startede med at sige i min indledning er uddannelse en central vej til at sikre beskæftigelse, produktivitet og velstand, men også livskvalitet for den enkelte. Derfor opfordrer vi regeringen til at gennemføre den her analyse. Lad os finde ud af, hvordan det skal gøres rent praktisk, og så sætte gang i en reform. Og jeg noterer mig, at ministeren næsten har sendt mødeind-

kaldelsen ud. Der bliver i hvert fald indkaldt til forhandlinger, og forhåbentlig bliver de også afsluttet inden sommerferien.

Det er handling, der skal tage livtag med en række af de udfordringer, som der er lige nu i det samlede efter- og videreuddannelsessystem. Jeg er glad for Folketingets opbakning til beslutningsforslaget. Det synes jeg vi skylder sektoren, medarbejderne og virksomhederne. Tak for ordet.

Kl. 10:51

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger.

Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Børne- og Undervisningsudvalget, og hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er en forespørgsel, men vi har lige nogle tekniske ting, vi skal have klaret. Vi holder en kort pause på 2 minutter, mens vi klarer det tekniske.

Mødet er udsat. (Kl. 10:51).

Det sidste punkt på dagsordenen er:

2) Forespørgsel nr. F 29:

**Forespørgsel til børne- og undervisningsministeren:
Hvordan forholder regeringen sig til de voldsomt stigende nøgletal for børns mistrivsel, og hvordan mener regeringen at disse er blevet håndteret af regeringen – ikke mindst under coronakrisen?**

Af Alex Vanopslagh (LA) og Henrik Dahl (LA).
(Anmeldelse 27.01.2022. Fremme 01.02.2022).

Kl. 10:53

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Jeg skal gøre opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 29. marts 2022.

Først er det ordføreren for forespørgerne, hr. Alex Vanopslagh, Liberal Alliance, for begrundelsen.

Kl. 10:54

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Alex Vanopslagh (LA):

Tak. Der var lidt forvirring om, hvorvidt det var ministeren, der skulle på først. Jeg tror, det var sådan en fremtidsvision. Nå, lad det ligge.

Vi står jo lige nu i en helt ekstraordinær situation i Europa, hvor Putins gangsterregime skaber rædsel og terror i Ukraine, men det er jo desværre ikke sådan, at alle andre problemer forsvinder af den grund. Og der er særlig et problem, som jeg synes fylder mere og mere, og det er den tendens, der er, til at unge i højere grad end før mistrives. Og man kan sige, at det jo sådan lidt er resultatet af et naturligt eksperiment, vi er ved at se: Hvordan har børnene født i det her årtusinde det i et samfund, hvor der er en total frigjorthed, en total velfærd og en total digitalisering? Det er jo et eller andet sted et naturligt eksperiment, som vi begynder at se resultaterne af.

Der er nogle tegn, der er en smule ildevarslende. Ifølge en rapport fra Vidensråd for Forebyggelse fra 2021 har 16 pct. af børn under 10 år et dårligt psykisk helbred, og ifølge »Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021« ser det også sort ud så at sige for aldersgruppen mellem 16 og 25 år, når det kommer til deres egen oplevelse af det psykiske helbred. Der er 21 pct. af de unge mænd og 34 pct. af de unge kvinder, der rapporterer om dårligt psykisk helbred. Det er mere end en fordobling gennem de sidste 11 år, så det er ikke kun noget, der skyldes coronakrisen – altså en fordobling af antallet af unge, der har et dårligt psykisk helbred. Jeg tror også, at tingene er blevet forværret af, at man har været buret inde et par år under coronakrisen, men tendensen var der altså allerede tidligere. Tendensen er også meget tydelig i forhold til sådan mere alvorlige lidelser som stress, angst og depression: Der er en vis stigning for unge mænd, og der er en markant stigning for unge kvinder.

Mit ærinde i dag er egentlig ikke sådan at skulle ynke de unge eller male problemet for stort op eller påstå, at unge mennesker er svage. Jeg tror grundlæggende, uanset om man er ung eller gammel, at vi alle sammen kan vælge at stræbe efter at være stærke, men alligevel opleve, at fundamentet og rammerne ramler sammen.

Nu er det jo regeringen ved børne- og undervisningsministeren, vi har sat stævne i dag, og jeg ønsker at høre, hvordan regeringen forholder sig til det. Jeg er med på, at det ikke er en simpel udfordring, og jeg er også med på, at man ikke bare kan løse de her ting med et politisk fingerknips, men jeg håber, at vi måske kan komme et spadestik dybere i forståelsen af, hvad nældens rod er, så at sige, og forhåbentlig også bevæge os lidt videre fra den snak, som nogle gange fylder den offentlige debat, om, at det hele bare skyldes nationale test og karakterer og lignende. Jeg håber, vi kan komme videre fra det, og jeg glæder mig til en god drøftelse i dag.

Kl. 10:57

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til hr. Alex Vanopslagh. Og nu går vi så over til besvarelsen fra børne- og undervisningsministeren.

Kl. 10:57

Besvarelse

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tak for det. Og ja, gid det var så let, at man bare kunne løse det med et fingerknips. Det tror jeg egentlig at vi alle sammen utrolig gerne ville kunne. Jeg synes, det her er et enormt vigtigt emne, og det bevæger sig jo på tværs af forskellige ministerområder, og jeg opfatter det på Børne- og Undervisningsministeriets område som en af kerneopgaverne at forholde sig til den trend, som vi ser over hele den vestlige verden. Så tusind tak for at sætte den her debat på dagsordenen i Folketingssalen i dag.

Vi ser selvfølgelig fra regeringens side med utrolig stor alvor på den stigende mistrivsel blandt børn, ikke bare i Danmark, men i hele den vestlige verden. Det skader selvfølgelig det gode børneliv, og for nogles vedkommende sætter det sig også spor ind i voksenlivet, og børn i mistrivsel bliver udfordret både i forhold til deres skolegang og læring, men også i forhold til venskaber og fritidsliv. Og det er selvfølgelig betragtelig nemmere at lande sikkert og trygt, også i voksenlivet, hvis man ikke er blevet slået fuldstændig ud af kurs, mens man har været barn. Det gør et kolossalt indtryk på mig, når den nationale sundhedsprofil viser, at 34,4 pct. af kvinderne i alderen 16-24 år – og det var jo også et af de tal, som ordføreren var inde på her – har den laveste score på den mentale helbredsskala. Vi skal selvfølgelig, som ordføreren også sagde, tage højde for, at undersøgelsen er lavet under nedlukningen, og der tror jeg, der er flere af os, der kan skrive under på, at det måske ikke har været

den sjoveste periode i ens tilværelse, og det skal man selvfølgelig tage med. Ikke desto mindre mener jeg også, at vi skal tage højde for, at den er steget fra 18,6 i 2010 til det her niveau i 2021, og at det uanset nedlukning eller ej er en stor stigning. Samtidig viser den seneste skolebørnsundersøgelse fra 2018, at andelen af 15-årige drenge med en høj livstilfredshed er faldet med 11 procentpoint fra 2002 til 2018, og at 40 pct. af de 15-årige angiver, at de er kede af det mindst en gang om ugen, og det er alt i alt nogle rigtig triste tal.

Omvendt ser vi i de årlige og obligatoriske trivselsmålinger i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, at der de seneste år har været en stabilt høj trivsel, og det er jo selvfølgelig glædeligt, at trivslen i undervisningssystemet ligger på et stabilt højt niveau. Men det undrer mig, at trivselsundersøgelserne er så forskellige, og det vil jo også sige, at det er noget af det, som vi både skal analysere lidt på i fællesskab, og som vi selvfølgelig også kigger ind i fra ministeriets side. En af de centrale årsager til forskellen er, at trivselsmålingerne måler skoletrivslen, altså hvordan børn og unge trives i deres skoleliv i egenskab af at være elever på en skole. Det er det, som de undersøgelser fokuserer på, hvor andre trivselsundersøgelser måler elevernes trivsel i en bredere forstand, altså eksempelvis også kigger mere målrettet på børns og unges trivsel i hjemmet og i fritiden og i forhold til fysisk og mental sundhed i det hele taget. Det vil altså sige, at man som barn kan komme fra et belastet hjem med fraværende forældre, fulde forældre eller noget, der ligner voldelige forældre, og dermed generelt have en lav trivsel, men omvendt kan se skolen som det frirum og der, hvor man får luft, og man faktisk derfor kan have en høj skoletrivsel og derfor kan bone fuldstændig forskelligt ud i de undersøgelser. Det har en høj prioritet for regeringen både at få analyseret dybere ned i det her, men at vi selvfølgelig også får øget trivslen blandt børn og unge helt generelt set. Det er et samfundsproblem og jo ikke kun i Danmark, og det skal vi huske på, for i forhold til hvad det er for redskaber og hvordan vi analyserer det, skal man se det på tværs af den vestlige verden, hvor det her gør sig gældende.

Jeg synes også, det kalder på præcis det, som ordføreren siger, altså at vi skal kigge på flere forskellige løsninger, fordi der ikke er én enkelt vej til at komme de her problemer til livs. Og regeringen har jo så som en del af sundhedsreformen foreslået, at der bliver skabt et bredt partnerskab for trivsel og bevægelse og sunde fællesskaber under overskriften Generation Aktiv, og det er jo simpelt hen, fordi vi ikke opfatter det sådan, at de her problemer alene er individuelle, men at det nok i højere grad handler om fællesskaber, og vi har brug for idrætsforeninger, erhvervsliv, organisationer, kommuner, skoler alle de steder, hvor man kan bygge fællesskaber, også for at styrke netværket rundt omkring det enkelte individ.

Så har vi igangsat arbejdet med en 10-årsplan for psykiatrien, og Sundhedsstyrelsen har offentliggjort et fagligt oplæg, hvor børn og unge også har en helt fremtrædende rolle, og Børne- og Undervisningsministeriet har desuden igangsat et internt arbejde for at udvide de nationale trivselsmålinger i skolen. De nuværende målinger suppleres med nye spørgsmål, der også kigger på elevernes samlede trivsel. Så er der et andet internt arbejde, hvor der udvikles en ny indikator, som kan opgøre andelen af elever, der er i risiko for at mistrives i skolen.

Kl. 11:02

Men sammenligner vi børnene i Danmark med dem i resten af verden, ser vi, at danske børn ligger omkring eller lidt under det internationale gennemsnit for generel livstilfredshed, og samtidig viser en PISA-undersøgelse fra 2018, at 15-årige danske elever oftere føler sig lykkelige eller livlige eller i godt humør end flertallet i andre lande, ligesom skolebørnsundersøgelsen fra 2018 viser, at færre elever i Danmark end i de fleste andre lande ofte føler sig nervøse. Så sammenlignet med andre lande ligger de forskellige aspekter af trivsel for Danmark altså lige omkring gennemsnittet eller lidt over

på nogle dele af det og lidt under på nogle andre, og jeg tror, at det handler om, at vi i Danmark på trods af tendenser til stigende mistrivsel stadig væk er i stand til at give børn og unge en tryk og sikker opvækst, men der er altså ting, vi så at sige endnu kan gøre, og det skal vi tage rigtig alvorligt.

Hvis vi ser på trenden i den vestlige verden, må vi sige, at det, når der er noget, der bevæger sig på tværs af den vestlige verden, også er vigtigt at se på, hvad det er, og ordføreren nævnte noget af det. Der er digitaliseringen, og jeg vil jo også nævne overfokuset på individet, og jeg vil også nævne, at den overteoretisering, som jeg opfatter sker af skolen, at pligterne er blevet færre, og at børn får at vide, at mulighederne er uendelige, er nogle af de ting, som vi skal ind at kigge på. For på mange måder har det aldrig været bedre at være barn end i den vestlige verden og i Danmark i de her år. Der er tryk, der er velstand, der er uddannelse på nogle helt andre niveauer, end der var, hvis vi spoler tiden 50 år tilbage. Det er i dag sværere at forudsæ, hvor man ender, baseret på, hvor man starter, og der er sket rigtig mange bevægelser i den rigtige retning. Så hvorfor stiger mistrivselen så? Jeg tror simpelt hen, at refleksionerne ikke altid har kunnet følge med de store fremskridt, og at vi måske har mistet noget fuldstændig essentielt for et menneske, der er i gang med at blive formet, nemlig en træning i, hvad det er for normer, man indtræder i, og så den bredde i et dannelsesfundament, som jeg mener at vi har tabt, og dermed har vi også tabt noget utrolig væsentligt, nemlig en myndighedskultur, altså det at få et barn fra at være barn til at blive til en myndig voksen. Og det kræver altså et bredt dannelsesfundament, at man kan rigtig mange forskellige ting, at man har færdigheder inden for mange forskellige områder og derfor ikke føler sig afhængig. For det er jo deri, det myndige ligger, og det betyder jo, at man som voksen bliver et myndigt menneske, der kan træffe beslutninger for sig selv. Det kræver, at man har et bredt fundament at stå på.

Så dannelse handler jo ikke kun om at kunne læse og regne, det handler ikke kun om teoretiske færdigheder, men det handler også om at blive til hele mennesker med alt, hvad det indbefatter. Jeg har nogle gange, når vi har talt sammen i lidt mere lukkede rum, sagt, at man i gamle dage talte om børn, der kom fra et hjem med klaver. Det var sådan et billede på, at man kom fra den øvre middelklasse eller overklassen, og det er jo i hvert fald en anden måde at se dannelse på, end vi gør i dag. For det betyder jo, at man har lagt ind som en af de dyder, der har været i de øverste lag i et samfund, at man skulle kunne noget kreativt, nemlig spille klaver, altså at man har skullet tale et andet sprog end det, der er det teoretiske. Hvis man ser på, hvad der var for dannelseselementer i sådan en klassisk dannelse, bestod de jo af ufattelig mange ting, og lige korskting tror jeg godt jeg selv kunne have undværet. Men hvis vi tager hele paletten af dyder, man har kunnet, så har man haft rigtig mange færdigheder, og det har jo været meget kønsopdelt dengang, men tilsammen har en kvinde og en mand faktisk kunnet drive et fælles hjem. Så ville vi måske gøre op med nogle kønsmønstre, men i det er alle dyderne så roget, både de kreative og de praktiske og alle de andre ting, som ellers indgik i en klassisk dannelse. Det tror jeg skaber umyndige borgere, det tror jeg skaber en enormt stor usikkerhed; det betyder, at man rigtig mange gange i løbet af sin hverdag er afhængig af andre mennesker i stedet for selv at kunne klare tingene. Så vil jeg jo sige, at det er det ene element, som jeg mener er afgørende, når vi griber fat om det her, og det er også en trend, der går på tværs globalt.

Så har vi i tre årtier lært børn og unge, at de uddanner sig for deres egen skyld, og at mulighederne er uendelige. Det er jo simpelt hen noget vrøvl, altså både det ene og det andet. Hvorfor i alverden skulle man før demokratiets indførelse have indført skolesystemer, hvis man uddannede sig for sin egen skyld? Altså, efter demokratiets indførelse kan jeg forstå det, fordi man der kan være afhængig af at skulle have stemmerne og alt muligt andet, men det er jo simpelt

hen ikke meningsfuldt at tale om, at man uddanner sig for sin egen skyld. Vi uddanner os for hinandens skyld. Vi uddanner os både for vores egen skyld og for vores nabos skyld og for genboens skyld og for alle mulige andres skyld. Vi uddanner os for hinandens skyld, og det er jo, fordi vi som mennesker arbejdsdelere, og derfor har vi brug for folk på alle hylder. Det nytter jo ikke noget, at alle bliver atomfysikere, eller at alle bliver tømrere, for vi har jo brug for begge dele.

Kl. 11:07

Så det er bare for at sige, at det at fortælle ungdommen, at de uddanner sig for deres egen skyld, og at mulighederne i øvrigt er uendelige, betyder, at de skal sørge for ikke at lukke for mange døre, men skal åbne så mange døre som muligt. Det betyder jo, at den eneste, der vinder i det der, er den, der har fået den højeste uddannelse med den højeste karakter. Det er det, man får ud af det individuelle uddannelsessyn. Det lægger et kæmpe pres på de unge. Og det er simpelt hen noget vrøvl, for vi har faktisk ikke brug for, at alle får den bedste uddannelse med den højeste karakter – eller muligvis det med den højeste karakter, men i hvert fald ikke det, at alle får det, man opfatter i samfundet som den højeste uddannelse.

Vi har brug for folk på alle hylder, og det vil sige, at vi har brug for en utrolig stor variation, i forhold til hvad for en uddannelse folk tager. Så må de gerne være rigtig dygtige til den uddannelse, de tager, og de må gerne tage rigtig meget uddannelse, men det er godt nok et andet perspektiv, også på en selv. Føler man sig nyttig? Kan man som borger se, hvad det er for en plads, man får i et samfund? Føler man, at der er behov for en? I hvert fald ikke med det der individuelle uddannelsessyn. Men med det brede uddannelsessyn, som jo er det, vores samfund egentlig handler om, altså at vi uddanner os for vores egen og hinandens skyld, vil man jo have en følelse af, at uanset hvilken uddannelse man tager, har vi brug for, at man gør sig umage, men vi har også brug for den hylde, man lander på, uanset om man tager den ene eller den anden uddannelse. Og det vil sige, at man kan se, hvad for en del af det samlede hele og fællesskab, man selv er.

Ingen kan jo alt, men alle kan noget. Og det skal efter min mening være fundamentet for den måde, vi ser på uddannelse på, og det bør være det styrende for alt, hvad vi gør i vores uddannelsessystem. Så der er rigtig mange veje til det gode liv, og dem er vi rigtig dårlige til at anvise, når vi har det der meget individualiserede uddannelsessyn, som har bidt sig fast særlig hen over 1990'erne og 00'erne. Så det er det brede dannelsesbegreb, myndighedskulturen, at komme væk fra den boglige skole, at få kigget på det her med, hvorfor det er, vi uddanner os, og at få fortalt de unge den rigtige fortælling, nemlig at vi uddanner os både for os selv og alle de andre og ikke *kun* for os selv.

Så fik ordførerne også lige nævnt det med karakterer og nationale test, altså at det skulle være årsagen. Der har jeg det jo simpelt hen nærmest omvendt. Altså, jeg tror, man som barn har rigtig godt af at vide, hvad der er for nogle vægge i det samfund, så man kan støde op imod væggene. Og hvis ikke vi viser børnene, hvor de vægge er, bliver man sådan nogle øde øer, der flyder rundt, og det kan jeg godt forstå er ret angstprovokerende.

Jeg har ikke været verdensmester i at holde af normer, da jeg var ung, kan jeg godt afsløre for dem, der ikke vidste det i forvejen. Men jeg synes, det er vigtigt, også for mig selv, at have lært normerne. Uanset om man kan lide normerne eller ikke kan lide normerne – hvis ikke man kender dem, aner man ikke, hvad det er for et samfund, man er en del af, og man bliver en fritflydende øde ø. Og det duer *slet* ikke. Selv hvis man gerne vil gøre oprør mod nogle normer, som jeg gerne ville som ung, kræver det, at man ved, hvad normerne er. Ellers ved man ikke engang, hvad man skal gøre oprør mod. Det vil sige, at selv den ene og den anden del af ungdommen, hvad enten man kan lide normerne eller ej, bliver nødt til at vide,

hvad de er, for at vide, hvad man er en del af. Og det giver også de der vægge af sikkerhed omkring en, som gør, at man kan finde ud af at navigere i det samfund og fællesskab, man indgår i. Det vil sige, at der er den der normløshed, som er kommet over vores meget individfokuserede digitale samfund. Nogle gange aner ungerne jo ikke engang, om de diskuterer ting, der foregår i USA, eller de diskuterer ting, der foregår i Danmark, for det hele er taget ned fra TikTok. Så det at lære at kunne navigere i den her verden tror jeg er rigtig vigtigt.

Så tilbage til karakterer: Karakterer og test skal selvfølgelig ikke være på en måde, så det flyder ud over hele skolesystemet, men jeg mener sådan set, at det niveau, vi har nu, bidrager til, at børnene får nogle vægge at spille op ad. De ved, hvor de er henne i forhold til verden, de ved, hvad vi forventer af dem, og de ved, hvad vi forventer af dem også senere hen i tilværelsen. Derfor mener jeg *overhovedet* ikke, at karakterer og trivsel er hinandens modsætninger, faktisk tværtimod. For det giver eleverne et pejlemærke for deres faglige udvikling, som er til at forstå, i stedet for noget snak, man måske, måske ikke kan forstå. Uden karakterer og evaluering mener jeg simpelt hen at vi lader de unge svæve i et tomrum, hvor de er usikre på, hvordan de indgår i verden, og hvad de kan gøre for at påvirke deres verden. Så jeg er meget bekymret ved idéen om karakterfri skoler. Det har jeg sagt meget tydeligt i nogle af de forhandlinger, vi har haft om det.

Dermed jo ikke sagt, at vi ikke har problemer med den karakter-skala, vi har nu. Altså, den har alle mulige problemer, vi skal have fikset. Der er alt for langt imellem springene, hvilket betyder, at man ikke kan mærke sin faglige progression. Hvis man er meget glad for karakterer, er man jo glad for dem, netop fordi man kan mærke, hvad ens forhold til verden er. Så nytter det jo ikke noget, at springene er så store, at man skal flytte sig så meget, at man aldrig når en ny karakter. Så der er alle mulige problemer i det.

Nu fik jeg sagt alt muligt. Jeg har taget et helt katalog med af de ting, vi har beskæftiget os med, som handler om trivsel, selv om det er flettet ind i alt det andet, men det når jeg ikke. Men det er bare for at sige, at det her er noget, der på alle tænkelige måder fylder også hos alle ordførerne, og derfor spejles det i utrolig mange aftaler, vi har indgået.

Kl. 11:12

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ministeren. Nu er der mulighed for en kort bemærkning fra de ordførere, der måtte ønske det. Og først er det hr. Alex Vanopslagh, Liberal Alliance.

Kl. 11:13

Alex Vanopslagh (LA):

Tak for det. Og tak for en reflekteret og begavet tale. Det er ikke alt, jeg er enig i, men jeg synes, der blev sagt mange kloge ting, særlig i forhold til karakterer – altså at hvis man fjerner dem, bliver rammerne jo endnu mere flydende, og børnelivet bliver mere stressende. Jeg er også meget enig i det her med, at færdigheder jo er forudsætningen for myndighed, og at meget af det handler om myndighedskultur, også hos lærerne. Altså, lærerne har mistet myndighed og mistet autoritet, måske af pædagogiske årsager snarere end politiske, men der er også et tab der.

Jeg er også enig i forhold til talen om, at du kan blive til lige, hvad du vil, du skal bare vælge noget, du har lyst til. Ja, så kan man både fejle, hvis ikke man bliver lige, hvad man vil, men man kan også fejle, hvis man ender med at finde noget, men ikke lige brænder hundrede procent for – teoretisk set kan der jo været noget andet.

Nu er taletiden allerede gået. Det, jeg vil spørge ministeren om, er: Synes ministeren, at folkeskolen er tilfredsstillende i forhold til færdigheder i dag, men også i forhold til dannelse? For der er noget med normerne, som man var inde på. Hvis man får et normløst over-

drevet frigjort samfund, ved man ikke, hvem man er, og så bliver livet måske mere skrøbeligt. Er ministeren tilfreds med folkeskolen i dag på de områder?

Kl. 11:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 11:14

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil): Nej – det tror jeg sådan set er det klareste svar, man kan give på det spørgsmål. Og derfor har jeg også på vegne af regeringen igangsat en proces, hvor vi præcis skal ind at have fat om det dannelsesfundament, som folkeskolen i dag leverer, og som jeg bestemt ikke mener er bredt nok. Det har lærerstanden i øvrigt sagt ret højt rigtig længe, så det kunne jo være, vi skulle begynde at lytte.

Så vil jeg sige i forhold til det med karakterer – og det er bare for at få en ekstra pointe ind omkring det – at indtil 1975 fik børnene i skolen karakterer, rigtig mange steder fra 2. klasse og op og nogle steder i alle folkeskolens klasser, og så afskaffede man det, sådan at det var en kommunal beslutning derefter. Altså, i forhold til trivselsproblemerne vil jeg sige, at hvis man ser på det som sådan en stor strukturel forandring, så er det, der er sket med skolen, jo, at karaktererne er forsvundet mere og mere ud af skolen, mens mistrivlsen er vundet mere og mere frem. Det er det, der er de strukturelle bevægelser. Det er jo ikke sådan, at karaktererne fylder mere i folkeskolen i dag end tidligere – det er omvendt.

Kl. 11:14

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så er det Mette Thiesen, Nye Borgerlige. Værsgo.

Kl. 11:15

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Det er jo en fantastisk debat at tage op og en sindssyg vigtig debat. Jeg er jo selv skolelærer, og det har jeg trættest ordførerne med ad flere omgange, og jeg er nok en af dem – det har jeg også talt med ministeren om i andre sammenhænge – der tror på, at ro, renlighed og regelmæssighed er godt. Det er godt, at børn og unge ved, hvad rammerne er, for der er ingen mennesker, der kan holde ud ikke at vide, hvor rammerne er, for så vil man jo konstant forsøge at finde dem, og det giver utryghed.

Jeg er sådan set også enig i det her med karaktererne. Det, der også bare er vigtigt, når man taler om karakterer, er, at lærerne skal have mulighed for at sætte sig ned og tale med eleverne om, hvorfor de har fået lige præcis den karakter, og hvordan de kan gøre det endnu bedre, hvis de gerne vil det, så man får den ting med. Det, jeg i hvert fald oplever rigtig meget i folkeskolen lige nu, er, at man ikke har tid til den nærhed og den omsorg, som man i højere grad havde tidligere.

Så jeg kunne godt tænke mig at spørge lidt ind til folkeskolereformen: Mener ministeren ikke, at folkeskolereformen har ødelagt rigtig, rigtig meget og faktisk gør, at tiden bliver taget væk fra noget af det, som også er en kerneopgave for en skolelærer, nemlig at tage sig af børnenes trivsel?

Kl. 11:16

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Ministeren, værsgo.

Kl. 11:16

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Jeg er gået bort fra det med, at man skal sige, om man er for eller imod reformen. Noget af det har jo fungeret, og det er rigtig godt, at vi f.eks. har fået mere bevægelse ind i skolen, end der var inden

reformen. Det viser sig også i en bedre trivsel og bedre faglige resultater, særlig for de børn, der har svært ved at gå i skole. Det er jo folkeskolereformen, der har indført det. Så der er dele af det, som jeg synes er rigtig gode. Men det ændrer ikke ved, at jeg sådan set er enig i, at reformen på nogle stræk ikke har levet op til det, der var formålet med den, og at der på nogle stræk er ting, som man tog bedre hånd om inden reformen.

Det er bl.a. derfor, at vi har taget initiativ til at lave de store inddragelsesprocesser. Jeg synes, at det, der næsten var det værste ved reformen, var den lockout, der fulgte med, og som jo ikke handlede om reformen, men var en konflikt om arbejdstiden. Jeg vil sige, og det rækker tilbage til det, som hr. Alex Vanopslagh sagde, om, at lærerne har mistet autoritet, at det er der jo ikke noget at sige til, for hvis man kører lærerstanden over, er det jo det, der sker. Så hele den tid har været enormt ulykkelig for folkeskolen.

Kl. 11:17

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Lotte Rod, Radikale Venstre.

Kl. 11:17

Lotte Rod (RV):

Tak for talen, og tak for, at ministeren kommer ind på det her med, at vi har fået et meget individualiseret uddannelsessyn. Det vil jeg gerne spørge lidt ind til, for nu fremhæver ministeren det her med sammenhængen mellem karakterer, og hvordan de unge har det. Man kunne jo også se på sammenhængen mellem, hvor meget fællesskabet og de fælles ting fylder i skolen, og hvordan de har det. Det handler om lejrskoler, skolehaver, musicals – altså alt det, som eleverne er fælles om. Jeg tror, at noget af det, der er blevet værre, handler om, at vi har lavet noget målstyring og sat nogle fælles mål, som jo gør, at undervisningen kommer til at handle om den enkelte elev, og at mange elever kommer til at sidde alene foran en skærm og arbejde med deres egne mål, hvor man tidligere var mere fælles om tingene i skolen.

Så hvad er egentlig konsekvensen af det, ministeren siger om det individuelle uddannelsessyn, i forhold til hvordan vi sætter rammer om fagene, og i forhold til betydningen for de fælles mål, som jo i dag er meget specifikt målrettet det enkelte barn?

Kl. 11:18

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 11:18

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):
Det er jo helt relevant at tale om fælles mål, både i forhold til det sigte, de har, og den ramme, de danner for undervisningen. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at jeg ikke synes, at det, at man opfinder godt 3.000 mål for folkeskolen, er det klogeste, man nogen sinde har gjort. Det synes jeg ikke er nogen hensigtsmæssig måde at arbejde for noget på, der skal gøre børnene reflekterede og kritiske og lære dem nogle normer, som de så kan forholde sig til verden ud fra. Derfor har vi jo også i øjeblikket en drøftelse i »Sammen om skolen« om, hvordan vi griber det an at få forandret de ting. Kommunernes Landsforening er sammen med Danmarks Lærerforening og Skoleledereforeningen efter min mening kommet med et rigtig godt bud i det oplæg, de holdt for både »Sammen om skolen« og forligskredsen for nylig.

Så vil jeg sige noget til det her med det individuelle uddannelsessyn. Der tror jeg ikke, at det med fælles mål er nok. Jeg tror, at det er et af skridtene, der skal tages, men jeg tror, at der skal rigtig meget mere til. For en del af det handler simpelt hen også om en kulturændring af, hvordan vi som forældre taler til vores børn om, hvorfor de skal uddanne sig – jævnfør det, som hr. Alex Vanopslagh

sagde lige før, nemlig at hvis man ikke kommer til at lave det, man har lyst til, så taber man.

Kl. 11:19

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Så er det fru Charlotte Broman Mølbæk, SF. Værsgo.

Kl. 11:19

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det, og tak for de mange nuancer, der var i det. Der er ingen lette svar. Jeg vil supplere med at sige, at jeg også mener, at uddannelse har en værdi i sig selv, og det at være i en læringsproces kan faktisk godt stå i ret stor modstrid med det produkt, der så skal komme ud af det til sidst, når vi snakker om karakterer eller en test, hvor man skal leve op til nogle ting på et givet tidspunkt. Der skal man lige være i topform. Det betyder jo for en lang række elever, at de kommer til at falde ud, for de kan ikke leve op til lige præcis den del.

Jeg kunne godt høre, at ministeren er glad for den del af folkeskolen, der handler om test og karakterer, men vi har bare en stor gruppe, en alt for stor gruppe børn og unge, som falder ud, og som ikke kommer igennem. Vi bliver ikke bedre til at håndtere det. Rent faktisk ser vi, at der er flere og flere, der udvikler diagnoser op igennem uddannelsessystemet. Nu skal jeg nok lade være med at drage nogle hurtige konklusioner af det, men vi må bare konstatere, at der er mange af de elever, der ikke kan leve op til de krav.

Så kan ministeren se, at der er noget modstridende imellem at lave et opgør med den boglige skole og så at holde fast i nogle af de her krav om karakterer og test?

Kl. 11:20

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren, værsgo.

Kl. 11:20

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):
Der er efter min mening ingen sammenhæng mellem, at man giver karakterer, og at ting er teoretiske. Altså, man skal jo ikke have været mange gange til DM i Skills – der, hvor man konkurrerer i håndværk – for at finde ud af, at man sagtens kan give karakterer for, hvor gode folk er til f.eks. at lægge et gulv i et badeværelse. For mig er karaktergivning et spørgsmål om at sætte en ramme op for, hvad vi forventer. Udfordringen lige nu er jo så, at vi kun forventer noget i det, der primært er bogligt eller teoretisk, og det mener jeg simpelt hen ikke giver mening.

Det betyder jo også, at nogle af dem, der efterfølgende skal beskæftige sig med noget bogligt, så ikke har hele den dannelse, der ligger i at komme fra et hjem med klaver. Man burde jo have fået den dannelse i skolen, at man kan tegne; at man kan spille klaver; at man kan finde ud af at styre sin egen økonomi; at man ved, hvad der forventes af en på arbejdsmarkedet; at man kan finde ud af at bruge en hammer; at man kan sætte en lampe op; at man ved, hvordan man lufter radiatorer ud i løbet af efteråret – altså alle de ting, som alle mennesker skal beskæftige sig med. Så for de boglige er det et problem, at man mangler al den dannelse og myndiggørelse, der ligger i det, men dem, der primært er gode til det praktiske, finder jo aldrig ud af, om de faktisk kan noget, og det synes jeg er et stort problem.

Kl. 11:21

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Tak for det. Stén Knuth, Venstre.

Stén Knuth (V):

Tak. Og tak til ministeren for en god tale, en god og reflekteret tale. Og I skal lige vide, at jeg synes, det er enormt inspirerende og lærerigt, at vi har de her debatter, hvor vi også går i dybden med noget så vigtigt som trivsel, som jo er noget af det allerallervigtigste. Jeg vil måske ikke overraskende tage fat i det med bevægelse og i partnerskabet, som ministeren taler om i forbindelse med den nye sundhedsreform, om bevægelse. Vi ved jo, at hvis børn bevæger sig mere i 0.-6. klasse, får de et bedre sprog, de trives bedre, og de får også en kultur, der gør, at de også bevæger sig, når de bliver lidt ældre og bliver voksne. Så det er egentlig bare for at give mit besyv med om, at vi husker at få hele årgangen med, fra de går i 0. klasse, til de er 25 år, når det handler om bevægelse og om, hvad vi skal gøre. For det er udfordret i børnehaven, og det er det i skolen – det har vi talt om i mange år – og det er det sådan set også, når de kommer på ungdomsuddannelserne. Så det var lige en kort refleksion over det.

Kl. 11:22

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 11:22

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Vi er ufattelig enige om alt det, der handler om bevægelse, og jeg er glad for, at vi har det som en fælles kæphest. Jeg tror, at bevægelse betyder – og det kan vi jo også se på den forskning, der er bedrevet – rigtig meget for både trivsel og faglighed. Og der er et stort problem, særlig i vores udskoling, og det er der jo sat forskellige initiativer, som vi har været hen over ved andre lejligheder, i gang omkring. Noget af det handler dog også om fagtrængsel og stoftrængsel, som man kalder det i udskolingen, og der er vi jo så i virkeligheden tilbage ved fru Lotte Rods kommentar om det her med de mange fælles mål – altså både dem, der er obligatoriske, og dem, der ikke er, er enormt styrende for undervisningen. Og det vil sige, at i stedet for at lærerne har mulighed for at kigge på børnene og eleverne og se, hvad der egentlig er behov for i 8. klasse lige nu i den her time, så har de en oplevelse af at skulle piske igennem noget stof, fordi de har nogle målsætninger.

Kl. 11:23

Eftersom vi ved, at bevægelse betyder rigtig meget for indlæringen, så er det jo helt kontraproduktivt, at man i stedet for at gøre det, der er behov for, nemlig at få bevæget sig, sådan at indlæringen hæves, så – undskyld, at jeg siger det sådan – tæsker børnene igennem noget stof, fordi man skal halse frem mod at nå de der fælles mål. Det er ikke nogen god måde at gribe det an på i forhold til at få bevægelse til at fylde noget.

Kl. 11:24

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak. Så er det fru Gitte Willumsen, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:24

Gitte Willumsen (KF):

Tak for det, og tak for de gode refleksioner. Jeg er ligesom fru Mette Thiesen tyngt af at være lærer og har haft min gang ude i den danske folkeskole i 27 år. For mig at se følger mistrivsel tit med det, at man mislykkes, altså at man ikke slår til i de faglige discipliner, der er i skolen. Og en af de discipliner, som fylder rigtig meget, er noget omkring læsning, og det griber ind i alle fag.

Har ministeren gjort sig nogen overvejelser om, hvordan man kan gøre læsning til noget, der fylder noget mere? Vi er ved at diskutere det i forbindelse med læreruddannelsen, og det ved jeg er under en anden minister. I den tidligere debat, der var i salen, fortalte hr.

Kenneth Mikkelsen om nogle, der havde været på amu-kurser og havde lært at læse, og at det gav så meget trivsel for dem i deres familie. Jeg tror, det her gælder mere bredt, altså at hvis ikke man lykkes med læsning, så lykkes man ikke i en skole og i et samfund.

Kl. 11:25

Formanden (Henrik Dam Kristensen):
Ministeren.

Kl. 11:25

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tusind tak for den pointe. Jeg har ordblindhed som en af mine allerstørste kæphest, og det vil sige, at jeg har besluttet mig for en gang om året i den tid, jeg får lov at være minister, at komme med en ny pakke på ordblindeområdet. Den kommer i oktober måned hvert år. Det er faktisk et af de områder, hvor det er lykkedes i den her regeringsperiode virkelig at flytte hegnsplæne. Når vi taler trivsel, vil jeg spørge: Hvor sjovt tror vi alle sammen egentlig, det er at gå en hel folkeskole igennem, uden at der er nogen, der opdager, at man er ordblind? Det er jo frygteligt, og vi har været så langt bagefter på den dagsorden.

Derfor har jeg ment, at der var behov for alvorligt at spænde bardunerne, og det gør man ikke i et snuptag, det er 7-8 pct. af en ungdomsårgang, og det vil sige, at der skal en vedholdende indsats til, og jeg håber, at den, der på et tidspunkt bliver min efterfølger, tager den handske op og kommer med et udspil en gang om året, for der er brug for en vedholdende indsats på det område, for at vi får det fanget så tidligt som muligt og får hjulpet både børn og forældre så godt som muligt, men også de lærere, der skal undervise på tværs af fagrækken, så godt som overhovedet muligt.

Kl. 11:26

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Så siger vi tak til ministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger, og det betyder, at vi nu går over til forhandlingerne, og her starter vi med ordføreren for forespørgerne, hr. Alex Vanopslagh. (*Alex Vanopslagh (LA)*: Jeg troede, jeg var på til sidst). Det kan man også være, men man er i hvert fald først, og hvis man har lyst, kan man også være på til sidst. Det skal man bare lige meddele formanden. Værsgo.

Kl. 11:26

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Alex Vanopslagh (LA):

Jeg er jo stadig lidt ny i jobbet. Tak for det. Jeg har jo heldigvis skrevet en ordførertale. Det er jo altid rart at komme til sidst, for så kan man lige opsummere på forskellige input og lignende. Jeg havde egentlig skrevet lidt om nogle generelle betragtninger om regeringen, når det kommer til børn og unge, men jeg synes, min tale er blevet lidt forældet, for det var en ganske udmærket tale, som ministeren kom med. Alligevel vil jeg påstå, at når jeg ser på den førte politik fra regeringens side, får jeg indimellem den mistanke, at regeringen ikke har en særlig god forståelse for, hvad det gode børneliv er, og hvad det består af. For lidt for ofte – og det er klart, for vi er politikere – tænker vi i systemer og i stat, men vi glemmer at anerkende barnet som et lille værdigt og spirende individ, og der er brug for andet og mere end institutionspladser, kommunal udligning, en tør ble og mange pædagoger i vuggestuen. Det lille barn har brug for kærlighed, for omsorg, for leg, for glæde og også for mor og far, altså forældrene, familien, og jeg synes, at familien spiller en alt for lille rolle i den førte politik, også fra regeringens side.

Det er jo lidt paradoksalt, for der er næppe noget, der er vigtigere for børn end netop mor og far – eller i hvert fald forældrene, det kan jo have mange former nu om dage. Det er jo med forældrene, man lærer alt det vigtige – vi lærer at tale, vi lærer at gå, vi lærer at spise selv, det er det, der opbygger vores hjerner, og det er igennem interaktionen med vores forældre, vi lærer at indgå i meningsfulde relationer. Derfor er jeg egentlig også optaget af, at vi fører en politik, der gør, at særlig småbørnsfamilier har bedre mulighed for kvalitetstid, og det har vi jo løbende fremsat en række forslag om sammen med Nye Borgerlige, men har desværre ikke fået flertal for det. Men der savner jeg et blik for det gode børneliv, altså at der også er tid med familien.

Jeg synes desværre heller ikke altid, at regeringen har blik for, hvad der er det gode ungdomsliv. Det er klart, at barndommen handler om tryghed, om stabilitet, om gode rammer, men ungdommen handler jo også i høj grad om at kunne udforske, kunne eksperimentere og forsøge sig frem, løbe nogle risici og så se, hvordan benene bærer det, så at sige. Det er jo et behov, der har været der, lige så længe som menneskeheden har eksisteret, og så har vi brug for at udfolde os og eksperimentere, men der oplever jeg lidt for ofte, at vi umyndiggør de unge, senest med det her udspil, når det kommer til alkohol og tobak, det er en umyndiggørelse, hvor man tager noget af ungdomslivet væk fra de unge.

Så er hele coronaepidemien et kapitel for sig, og det har haft nogle store konsekvenser for børn og unge. Det vil jeg egentlig ikke bruge så meget tid på, for jeg synes, det mere er de generelle problemer og udfordringer, som er interessante at tale om. Når det kommer til vores uddannelsessystem, vi har været lidt inde på det, er det i hvert fald ikke flere læringsmål, der er brug for, det er heller ikke færre test eller færre karakterer, for det tror jeg derimod kan bidrage til mere angst, ensomhed og håbløshed, hvis vi skal tage de helt store ord i brug. Det er heller ikke sådan, at Danmark, når vi kigger ud på den vide verden, har flere test eller flere karakterer eller større faglige krav end andre lande. Og hvis man fokuserer på det, tror jeg simpelt hen, at man risikerer fuldstændig at overse, hvad den tendens til mistrivsel, der er blandt børn og unge, reelt går ud på.

Vi var lidt inde på det før. Jeg tror, en del af krisen handler om, at børn og unge i højere grad vokser op i en verden, hvor vi har glemt, hvad barndommen egentlig går ud på, og så er der gået rod i de vilkår, de skal møde verden under, eller de vilkår, de selv møder i verden. I dag lægger vi op til, at børn skal beslutte deres eget køn, de bliver bedt om at definere deres egne læringsmål allerede i indskolingen, de skal redde klimaet, de skal afskaffe sult inden konfirmationsalderen, de skal tage stilling til, hvordan statsministeren kan klare pandemier og krige. Så tror da pokker, at børnelivet er mere stressende, når det er den type ting, der også fylder meget i skolen, særlig når børn ikke har krav på kvalitetstid med familien, de har ikke krav på en klasselærer, de kender og er trygge ved, der er alt for mange vikartimer i folkeskolen, og de kan heller ikke – alt for ofte i hvert fald – regne med ro i klasselokalet eller nogle steder være sikre på, at skolen er fri for vold.

Nu har jeg ikke meget tid, jeg har faktisk kun 37 sekunder tilbage, men hvis jeg sådan i overskriftsform skulle prøve at sætte nogle ord på, hvad unges trivsel handler om, om end det ikke er fyldestgørende, så er det jo mangel på identitet og klare rammer, det er en søgen efter mening og normer. Det er mangel på myndige voksne og mangel på dannelse, og så er det også mangel på de nære fællesskaber, både i civilsamfundet og i familien; der er ikke plads nok til det. Det er altså ikke noget, vi kan løse med højere udgifter, flere måltal eller flere offentligt ansatte. Jeg tror ikke, det er systemet, der kan løse det. Jeg tror, at noget af vejen kan vi komme med familiepolitik, noget af vejen med skolepolitik. Jeg synes, der er nogle gode tanker i det, som ministeren siger, altså at vi skal have sat

dannelsen og færdighederne i højsædet og sikre, at der er nogle faste rammer, hvor de voksne tør være voksne.

På den baggrund vil jeg gerne på vegne af Venstre, Konservative, Nye Borgerlige, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at unges mistrivsel er stigende, og at regeringens coronahåndtering, hvor netop de unge blev bedt om at gøre de største ofre, har forværret udviklingen. Unges mistrivsel er et kompliceret problem, som har rod i en række forskellige faktorer: Mening, identitet, mangel på myndige voksne, sammenhæng, dannelse samt velfungerende fællesskaber. Løsningen er ikke ensidigt at fjerne karakterkrav, fjerne tests og at sænke det faglige niveau i skolen. Der skal en større gentænkning af hele måden, rammerne er sat for børne- og familielivet i Danmark på.

Derfor opfordrer Folketinget regeringen til at se bredere på problemet og ikke fokusere på de lette, men forkerte, løsninger, som ikke tager fat om nældens rod.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 54).

Kl. 11:32

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der forslag til vedtagelse vil indgå i den videre forhandling.

Så er der en kort bemærkning fra fru Charlotte Broman Mølbæk.
Kl. 11:33

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Og mange tak for at stille den her meget vigtige forespørgsel. Det er nok en af vores tids allerstørste kriser og udfordringer, og jeg ved også, at hr. Alex Vanopslagh er meget reel i sin bekymring omkring de her ting.

Jeg kunne høre på ordføreren, at der var et tvivlsspørgsmål i forhold til karakterpres og -ræs og alle de her ting, som vi i SF har stillet os meget kritiske over for, både fordi det er det, vi hører fra børnene selv og fra de unge selv, og det også er det, vi hører fra de voksne – at der er lagt så meget pres på. Der er jo vedtaget nogle planer om, at børnene skal være dygtigere et år tidligere, end de var det forrige år, så de skal hele tiden presses igennem – de skal være hurtigere, de skal være dygtigere, de skal præstere, og der bliver målt på karaktererne.

Kan hr. Alex Vanopslagh se, at der er et modsætningsforhold til det gode børneliv – at have tid og plads til at finde sin egen vej ind i et uddannelsessystem versus karakterpres og testregimer?

Kl. 11:34

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 11:34

Alex Vanopslagh (LA):

Jeg forstår, hvorfor man kan få den tanke, men det forholder sig jo ikke sådan. Altså, vi har jo haft karakterer i årtier – der er mange forskellige generationer her, og vi har altid haft test og karakterer, uden at det har ført til mistrivsel. Jeg tror ikke på, at det er årsagen til det. Så ville man jo se i de lande, hvor karakterpresset er større, at der ville mistrivselen være større, og den sammenhæng er der bare ikke. Jeg tror, det drejer sig om noget mere fundamentalt; ministeren var også inde på det. Altså, det er i en vis grad en manglende dannelse, der gør, at livet i det hele taget er mere skrøbeligt, altså fordi rammerne er mere flydende. Jeg var også inde på det her med, at børn skal vælge deres eget køn, og at man ikke får videregivet de samme dyder, hvilket gør, at det er svært at modstå livets pres.

Der er også noget med, at barren for succes er blevet sat meget højt. Du kan blive til, hvad du vil, og du skal eddersparkemig også brænde for det samtidig med. Og når der så er de mange forskellige faktorer, der gør, at unge bliver pressede, så tror jeg, at det kommer til udtryk på overfladen som et karakterpres. Men det er bare et symptom, det er ikke en årsag. Jeg tror derimod, at hvis vi fjerner karaktererne, bliver rammerne endnu mere flydende, og det bliver endnu mere forvirrende og stressende – hvor karakterer for konkrete færdigheder er en god ting.

Kl. 11:35

Tredje næstformand (Trine Torp):
Fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 11:35

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Jeg tror, at debatten bliver noget afsporet, hvis vi kører den ud på, om man selv skal vælge sit eget køn. Jeg tror i virkeligheden bare, man skal åbne op i forhold til at sige, at der kan være andre måder, man kan have det på, og at det sådan set også er okay.

Jeg tænker, at det er rigtig vigtigt, at man kigger på det uddannelsessystem, som nu er bygget op på hele tiden at presse barnet hurtigere af sted. Det er rigtig, at vi altid har haft karakterer, men spørgsmålet er også: Hvad er det, vi lægger i de karakterer? Hvad er det, man bliver målt på? I 8. klasse skal man allerede beslutte sig for, hvad man skal være resten af sit liv. Det kan man slet ikke tage stilling til på det tidspunkt. Og vi ved jo godt, at som voksne skifter vi retning mange gange. Så det har også noget at gøre med vores uddannelsessystem: Hvad er det, vi pådutter vores børn, og hvad er det, vi som samfund forlanger af dem at de præsterer på?

Kl. 11:36

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 11:36

Alex Vanopslagh (LA):

Jamen jeg vil være meget åben over for at se på en ændring af karakterskalaen. Altså, jeg tror, at en af udfordringerne med 12-karakterskalaen er, at der starter man med udgangspunkt i 12, og så ryger man ned. Og så er udgangspunktet jo, at det almindelige er at få 12, og ellers har man lavet nogle store fejl, hvorimod det var sådan i gamle dage – og så gamle dage er det ikke engang; det var, da jeg var ung – at der var 13-tallet jo for den ekstraordinære præstation, altså for den, der særlig havde gjort sig umage. Så der tror jeg vi ville kunne gøre noget politisk, der i hvert fald i en lille grad kunne være med til at afhjælpe problemerne. Og så kan vi selvfølgelig også noget i forhold til vejledning af unge. Jeg tror, at vi i højere grad skal rådgive dem til at finde noget, de kan blive dygtige til, og ikke nødvendigvis noget, de brænder for. Når så mange unge vælger gymnasiet, er det også, fordi det er en forlængelse af tiden, hvor man ikke behøver at beslutte sig.

Kl. 11:37

Tredje næstformand (Trine Torp):
Tak. Så er det fru Mette Thiesen.

Kl. 11:37

Mette Thiesen (NB):

Tak. Ikke overraskende er jeg jo meget enig med hr. Alex Vanopslagh, og tak for talen. Jeg vil også bare som tidligere skolelærer sådan set bekræfte, at det ikke nødvendigvis er karaktererne, der betyder noget. Det er den måde, man italesætter karaktererne på, det er den måde, man italesætter spørgsmålet om, hvad det er, *du* skal videre, på. Og så har alle børn bare grundlæggende behov for

at blive mødt med ordene: Du kan også noget; der er også noget, du kan; det er måske ikke lige den her vej, du skal, men så kan du så meget andet. Det er det der med at blive mødt med, at man anerkender alle kompetencer. Det er også derfor, jeg har talt meget om genindførelse af eksempelvis den traditionelle mesterlære, sådan at man i langt højere grad får anerkendt alle de kompetencer, der er.

Men jeg vil egentlig bare have hr. Alex Vanopslagh til at bekræfte det her med, at karaktererne sådan set ikke er det grundlæggende problem, men at der er så mange andre ting, som vi kan gøre for netop at sikre, at børn og unge har bedre mulighed for at trives. Og så er jeg i øvrigt fuldstændig enig i, at vi selvfølgelig skal have genindført den traditionelle 13-skala. Det haster.

Kl. 11:38

Tredje næstformand (Trine Torp):
Hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 11:38

Alex Vanopslagh (LA):

Det kan jeg bekræfte – både at det er min holdning, men også, at det helt objektivt forholder sig sådan. Jeg synes, der var noget interessant i det, som fru Mette Thiesen sagde, om, at alle kan blive gode til noget, og at man skal anerkendes for det. Jeg tror, det var Henning Fonsmark, der skrev i sin bog »Kampen mod kundskaber«, at det, der er sket i Danmark, er, at vi har mistet færdighedskulturen. Vi har mistet fokus sådan på de konkrete færdigheder, og det er jo de konkrete færdigheder, der opbygger selvværd. Vi kan jo se det med vores egne børn, når de lærer at cykle – den selvtillid, det giver: Hov, der var noget, jeg ikke kunne finde ud af, og nu har jeg lært det. Det er dejlig konkret.

Min fornemmelse, og jeg går jo ikke i folkeskolen længere, er, at der er lidt for lidt fokus på færdighederne i folkeskolen og lidt for meget fokus på kompetencerne, og det er svært at vide, hvornår du mestrer en kompetence. Hvornår er du innovativ? Hvornår er du formidlingsdygtig? Altså, jeg ved godt, at jeg er formidlingsdygtig – men jeg tror, vi skal have den der er færdighedskultur til at vinde frem igen.

Kl. 11:38

Tredje næstformand (Trine Torp):
Fru Mette Thiesen.

Kl. 11:39

Mette Thiesen (NB):

Jeg er meget enig. Og det er jo sådan set også det, som den enkelte lærer har mulighed for, hvis man i øvrigt har tid til det – at finde ud af, hvordan man løfter de her unge mennesker eller børn, sådan at alle får mulighed for netop at udfolde det potentiale, de har, og være åben og ærlig om, at alle ikke skal samme vej. Vi ser jo også rigtig mange, der går i gymnasiet, alt for mange. Der var mange flere, der burde tage en erhvervsuddannelse eller måske gå en helt tredje vej. Så det er jo hele tiden den her italesættelse af de forskellige kompetencer. Der er jeg også rigtig glad for, at vi er flere, der er optaget af det.

En anden ting, vi kan diskutere, er også, hvornår du så starter i skole. Skal du starte, når kommunen mener, du er klar, eller kan du få lov til at vente et ekstra år f.eks.?

Kl. 11:39

Tredje næstformand (Trine Torp):
Tak. Ordføreren.

Alex Vanopslagh (LA):

Det sidste har jeg ikke stærke holdninger til. Jeg kan godt huske, at det er blevet debatteret i folkeskolen.

Jeg synes jo, at en ting, der generelt er glædeligt, er, at det stort set er hele Folketinget, der er enige i målet om, at flere burde tage en erhvervsfaglig uddannelse. Men vi kan jo ikke tvinge folk til det. Vi taler jo i forvejen fagene op, så jeg ved ikke helt, hvad løsningen er på det. Måske kunne noget af det være, at der skal være et bedre studiemiljø på erhvervsuddannelserne, så de i højere grad har noget af det samme fest- og ungdomsmiljø – hvis de da overhovedet må købe øl til den tid – som de har på gymnasierne. For jeg tror, der også er mange sociale årsager til, at man vælger gymnasiet. Der kunne man måske styrke det sociale på erhvervsuddannelserne.

Kl. 11:39

i Bibelen. Det er nogle dyder, hvor det ikke handler om, hvad du gør i det ydre, men hvordan du agerer som menneske – at du er ordentlig og ærlig og hjælper mennesker på din vej. Jeg tror, at hvis vi videregiver nogle af de dyder, kan det måske være lettere at finde vej igennem livet. Jeg håber ikke, det blev for abstrakt og højtflyvende.

Kl. 11:42

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er det fru Lotte Rod.

Kl. 11:40

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er der en kort bemærkning fra hr. Stén Knuth.

Kl. 11:43

Lotte Rod (RV):

Tak for talen. Jeg vil gerne spørge lidt dybere ind til noget i virkeligheden lidt andet end karaktererne, altså det, der ligger under det. For da vi var børn, havde mange af os jo meget tid til at rende og lege med vores venner, og det, der er sket over de seneste flere årtier, er, at børn har fået mindre tid til at lege og mindre fri tid, hvor de leger med deres venner. Og det, der sker, når man leger, er, at man er indrestyret. Så forfølger man ikke et eller andet andet; så gør man bare det, som man er helt vildt optaget af lige nu.

Kl. 11:40

Stén Knuth (V):

Tak. Og tak for den gode tale og refleksionerne. Jeg bliver nødt til lige at holde lidt fast i folkeskolen og bede om nogle refleksioner over det med frihed og ansvar. Vi var i går i Holbæk i forbindelse med det her frihedsforsøg på skoleområdet, og alene det, at de dér havde fået friheden til at kunne udføre deres lærergerning og jo dermed også havde fået ansvaret for at løse opgaven, havde jo løftet nærmest hele folkeskolen i Holbæk. Og i betragtning af at de så også havde ansvaret, kunne de jo ikke ringe til borgmesteren og spørge: Hvordan løser vi det her? De stod med ansvaret! Prøv at give et par eksempler på det der med frihed og ansvar.

Kl. 11:43

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 11:43

Jeg tror, at problemet for børn og unge i dag er, at de er så enormt ydrestyrede. Der er sket et skift fra, at man gjorde noget, der gav mening i sig selv, til, at man skal forfølge nogle ydre mål, og så bliver man enormt sårbar. For så er der ikke længere en sammenhæng, i forhold til at det, man gør, i sig selv er meningsfuldt. For uanset hvor hårdt du arbejder, er det jo ikke sikkert, at du får den gode karakter. Uanset hvor meget umage du gør dig, er det jo ikke sikkert, at du får det job, du gerne vil have. Så der sker en afkobling i forhold til det, der er meningsfuldt her og nu, og målet. Og det gør en sårbar.

Så i stedet for at vi kun diskuterer karakterer, har jeg lyst til at spørge Liberal Alliance: Deler ordføreren analysen af, at en del af problemet er, at børn simpelt hen har for få chancer for at være indrestyret og bliver for ydrestyret?

Kl. 11:41

Alex Vanopslagh (LA):

Jamen frihed og ansvar er nøglen til meget godt, særlig på velfærdsområdet. Altså, det at have friheden til at løse opgaven, som man finder det bedst, men også at have ansvaret for det, hvad enten det går galt eller skidt, tror jeg da er en af de udfordringer, vi har i den offentlige sektor. Der er lidt for mange steder, når tingene går skidt, hvor man så ikke tager ansvaret for det. Altså, hvis vi tager et helt andet område som Kongsgården i Aarhus med stakkels Else, der blev mishandlet, kunne man jo dér høre sådan nogle ekkoer af, at arh, det er også, fordi der har været for mange besparelser; der er jo ressourceangel; og det er jo politisk, vi har svigtet. Nej, det er da de enkelte medarbejdere, der først og fremmest har svigtet.

Men når der ikke er frihed, er der heller ikke ansvar, og vi får det ansvarsløse samfund, hvis det er, at vi ikke står fast på friheden. Så jeg mener, det er vigtigt i velfærdspolitikken og i skolepolitikken, men egentlig også i al almindelighed, at man har ansvaret, også for sine egne fejl. For jeg tror ikke, livet bliver bedre af, at man skal sætte sig på hænderne og sige: Det er de andres skyld!

Kl. 11:44

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 11:41

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Stén Knuth.

Kl. 11:44

Alex Vanopslagh (LA):

Jeg synes i hvert fald, det var et godt indspark. Der er alt det her med at være indrestyret og legende, og man kan spørge sig selv, om en længere skoledag har bidraget til det eller ej. Og det tror jeg ikke at den har. Men der er jo noget interessant i det her med at være så ydrefokuseret. Jeg tror, at noget af det, som siver ned igennem samfundet, er idealer og normer. Nu snakkede vi om en normløs skole, men der er jo nogle samfundsideal. Det er lidt det her med, at du skal gøre, hvad du brænder for, ikke? Det hele skal være passionsdrevet. Du kan blive, lige hvad du vil. Det tror jeg er nogle idealer, der kan være ret tyngende.

Man bliver hele tiden fokuseret på, at man skal leve op til alskens idealer, og der har vi jo en opgave i at videregive nogle sundere idealer. De er jo ikke så ydrefokuserede; de er mere fokuseret på, hvordan du er som et ordentligt menneske. Altså, det er gode, gammeldags dyder, uanset om du finder dem hos græske tænkere eller

Stén Knuth (V):

Tak for de fine refleksioner. Men det gjaldt sådan set også eleverne i Holbæk, sådan som vi oplevede dem. Eleverne der trives bedre, fordi de også bliver taget med ind i ansvaret, altså som en del af løsningen, hvor man siger: Vi har den udfordring, og vi skal have løst det her problem. Så kommer læreren ikke og siger: Det er sådan her, vi gør. Man inddrager eleverne og spørger: Hvordan løser vi det så, og hvordan gør vi det, sådan at vi alle sammen kan være med? Kan jeg lige få et par refleksioner over det?

Kl. 11:45

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 11:45

Alex Vanopslagh (LA):

Jamen spændende, vil jeg sige, det er umiddelbart også sådan lidt overraskende. Nu var jeg jo ikke med i Holbæk, men min intuitive reaktion er, at jeg ikke bryder mig for meget om at høre, at en lærer kommer og siger: Nå, kære børn, hvordan skal vi klare tingene, hvordan skal vi undervise? Jeg tror, at det er noget det, der kan være med til at være stressende. Men det kan jo være, jeg tager fejl. Altså, hvis virkeligheden i Holbæk viser noget andet, vil jeg gerne blive klogere på det.

Kl. 11:45

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, så tak til hr. Alex Vanopslagh. Og så er det ordføreren for Socialdemokratiet. Værsgo til hr. Jens Joel.

Kl. 11:45

(Ordfører)

Jens Joel (S):

Tak for det, formand. Og tak til Liberal Alliance for at rejse den her debat, som vi jo heldigvis har haft før, men hvis grundlag vi jo mildest talt ikke har taget hånd om. Altså, nu har rigtig mange før mig jo nævnt nogle af de tal, der viser, hvilke massive problemer der er, så det vil jeg sådan set ikke bruge mit krudt på. Men jeg er glad for, at vi på en eller anden måde bevæger os ind et sted, hvor vi i virkeligheden nærmer os hinanden og nærmer os en diskussion om, hvad det egentlig er, der er problemet her. Og jeg tænkte selv rigtig meget over det, fordi jeg havde en meget god debat på Aarhus Universitet – faktisk med hr. Alex Vanopslagh – hvor jeg syntes, det var ret stærkt af ham som en jo åbenlyst liberal politiker i virkeligheden også at anerkende, at den der totale frihed nogle gange kan være totalt ødelæggende.

Altså, det der med, at der ligesom bliver sagt, at man kan blive til hvad som helst og kun skal lytte til sine drømme, betyder, at man kommer i et ekstremt eksistentielt pres hver eneste dag, for hvis ikke man er på vej til Nobelprisen eller et eller andet, som er lykken, hele tiden, så har man jo nok selv truffet et forkert valg. Altså, der er jo ikke nogen af os, der går igennem hverken et familieliv, et arbejdsliv, et ungdomsliv eller noget som helst andet, uden at det nogle gange er træls. Og når det går galt, er det nok, fordi du har valgt noget forkert. Altså, det kan også bare være en del af livet, og det er ekstremt angstprovokerende, at man hele tiden har ansvaret.

Nu spørger ministeren til det der: Hvad er egentlig overhovedet synet på uddannelse? Ja, altså, det er jo rigtigt, at uddannelse sætter den enkelte fri til at forfølge nogle drømme, og derfor er det at tage en uddannelse jo noget, man gør for selv at få flere muligheder. Men det er jo også rigtigt, at man tager en uddannelse, fordi man gerne vil have en plads; man vil gerne udfolde noget; man vil gerne løse en opgave; man vil gerne være noget for nogen. Og det er jo ikke uafhængigt af, hvad de andre er. Det er jo, fordi der er nogle, der skal undervises, at det er meningsfuldt at være lærer. Altså, der er jo simpelt hen roller i det her samfund, som man skal have.

Derfor tror jeg faktisk, det er godt, at vi på tværs af det politiske spektrum er begyndt at diskutere både det der med, hvad ens plads er i samfundet, i fællesskabet, men også, hvordan rammerne i skolesektoren bidrager. For det er jo klart, at vi bruger rigtig meget tid i skolen. Og derfor synes jeg også, det er klogt at diskutere, hvordan man fastsætter normerne, altså først og fremmest: Hvad er overhovedet dannelsesidealet eller dannelsesbegrebet? Er det for smalt? Der tror jeg, vi er bredt enige om – heldigvis – at de ting, vi lærer i skolen, måske er blevet for ens, altså for bogligt fokuseret. Og derfor er der for mange børn, som ikke når at shine, altså fordi de har deres styrker et andet sted. Og så er der i øvrigt dem, som er

gode til det boglige, men som bare ikke lærer at sætte lampen op, og som derfor ikke mestrer deres liv og skal ringe til en ven, hver gang de har et helt almindeligt dagligdags problem. Nå, men den bredere dannelse tror jeg vi skal have.

Men jeg tror også, vi skal holde fast i – det er i hvert fald min overbevisning – at der er rammer, at der er noget, man kan, at der er nogle ting, man skal leve op til. Og det er jo der, hvor bedømmelse og karakterer, synes jeg, også giver en guidance. Det er bare meget vigtigt, når der faktisk sker en bedømmelse, at det ikke betyder, at man så også instrumentaliserer uddannelsessystemet, for det er et af de største problemer. Jeg kan huske, da jeg gik på universitetet – jeg er faktisk ikke sikker på, at jeg skulle have været der, for hvis jeg nu ikke bare havde tænkt over, hvad jeg lige havde lyst til, men faktisk havde tænkt over, hvad jeg godt kunne tænke mig at arbejde med, så skulle jeg nok have været lærer. Men det er en anden snak.

Jeg kan huske, at man gik til foredrag, som man ikke vidste man kunne lære noget af, og som ikke var en del af pensum, og at man jo tit lærte mest, når man ikke havde regnet med, at man lærte noget, fordi man hørte noget, som ikke var obligatorisk. Og min opfattelse er nu, at flere og flere børn og unge spørger sig selv: Hvad skal jeg bruge det til? Altså, er det en del af pensum? Kan jeg kapitalisere på den her investering af tid? Og jeg tror, det er ekstremt uheldigt, hvis vores tid – apropos om man er ydre- eller indrestyret – hele tiden handler om, at det, man sigter efter at prøve at bruge tid på, er noget, man tror giver en bedre karakter eller er en del af pensum eller stiller en stærkere i en eller anden sådan instrumentalisering af uddannelse og dannelse, for – helt ærligt – vi bliver jo mest dannet, når det ikke var med vilje.

Altså, man løber ind i en indsigt, som man ikke havde regnet med at få, fordi man ikke på forhånd ligesom havde udset sig det foredrag og eller et eller andet. Og det er sådan en helt banal erkendelse, men jeg tror alligevel, det er noget af det, som har gjort, at vi har mistet en kollektiv orienteringsevne, nemlig at vi ikke længere har tid. Vi har ikke tid til noget som helst, som ikke er det, der er kernen. Og det tror jeg også vi skal gøre noget ved. Uha, det er godt nok ikke meget, man når at sige om det her område, selv om jeg har snakket virkelig længe.

Jeg vil læse et forslag til vedtagelse op, når jeg nu ikke kan nå at sige mere her, og det er på vegne af S, SF, RV og EL:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget ser med stor bekymring på den udbredte mistrivsel blandt børn, herunder de negative følgevirkninger af coronapandemien for børns trivsel. Håndteringen af covid-19 i Danmark har understreget vigtigheden af stærke fællesskaber for børn.

Folketinget konstaterer, at flere initiativer er sat i gang med henblik på at styrke de fællesskaber, som børn indgår i. Det gælder særligt indførelsen af minimumsnormeringer samt løft af folkeskolen og fritidspædagogikken, der skal sikre mere ro, trykthed og omsorg i børns hverdag.

Folketinget konstaterer desuden, at udfordringerne langt fra er løst, og at der er behov for en styrket indsats for at forebygge og modvirke mistrivsel. Her er det især afgørende at forbedre hjælpen til børn med særlige behov, gøre op med det pres, mange børn oplever i uddannelseslivet, styrke det pædagogiske personales kompetencer og fremme et bredt dannelsesbegreb, bedre muligheder for børns leg, trivsel, læring og udvikling.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 55).

Kl. 11:52

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Dette forslag til vedtagelse vil også indgå i den videre forhandling.

Så er der et par korte bemærkninger, først fra hr. Alex Vanopslagh. Værsgo.

Kl. 11:55

Kl. 11:52

Alex Vanopslagh (LA):

Tak for talen, og også tak for sidst, da vi debatterede det her på Aarhus Universitet. Det er jo rigtigt, at jeg talte imod den overdrevne frigørelse, men jeg er bare nødt til at præcisere, at det jo ikke er friheden. Der er nemlig en forskel på frihed og frigørelse. Den overdrevne frigørelse – at familien skal fylde mindre, fordi det er individets frigørelse fra familien, det er frigørelsen fra rødder, normer og værdier, vi videregiver fra generation til generation, eller den der frigørelse, der fører til en selvoptagethed, hvor jeg kun er noget for mig selv og ikke for andre, og der tror jeg så i øvrigt, at vi er enige – er et problem. Men det er ikke et argument for at indskrænke friheden.

Ordføreren siger det ikke, men jeg synes, det ligger næsten snublende nært, at ligesom vi nu har taget friheden fra de unge, i forhold til hvilket gymnasium de vælger, så skal vi måske også tage friheden fra dem, i forhold til hvilken uddannelse de vælger siden hen. Det er ikke friheden, der er et problem; det er den der overdrevne frigørelse. Jeg beklager feinschmeckeriet, men jeg havde brug for lige at præcisere det.

Kl. 11:53

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 11:53

Jens Joel (S):

Det synes jeg ikke er feinschmeckeri. Det er jo helt reelt og en vigtig diskussion. Når man bliver fortalt, at man kan blive til, hvad man vil, er det jo ikke bare en frisættelse fra normerne, så er det jo også sådan en ultimativ frihed, som gør, at man så står til regnskab for det, også hvis man ikke fik sin Nobelpris.

Vi kan godt diskutere det. Det, jeg tror er vigtigt i forhold til løsningen på det, er, at når jeg, om man så må sige, vil diskutere noget andet end bare friheden, er det, fordi jeg tror, det er vigtigt, at man også i vores uddannelsessektor fokuserer på nogle af de ting, man lærer i fællesskabet. Derfor kan man sige, at man jo ikke skal sættes fri til at mene, at kun det, man selv gør, er vigtigt. Man skal jo på en eller anden måde i sin uddannelse fokusere på nogle af de fællesskaber, som man lærer noget af, men man skal jo også i sit frie valg af uddannelse kigge på, hvad det er for et fællesskab, man skal indgå i resten af livet. Det er jo ikke, fordi jeg siger, man skal vælge det, som politikerne har udregnet der er behov for, man skal jo gøre det, at man finder den plads i livet, den plads i fællesskabet, som giver mening for en selv.

Kl. 11:54

Tredje næstformand (Trine Torp):

Alex Vanopslagh.

Kl. 11:54

Alex Vanopslagh (LA):

[Lyddudfald] ... nå frem til en god enighed.

Jeg vil spørge om noget helt andet – og nu ved jeg godt, at de fleste er undervisningsordførere her – nemlig familiepolitikken. Tror hr. Jens Joel, at noget af løsningen på børns mistrivsel kan findes i, at vi gør det nemmere for småbørnsfamilier at have mere tid sammen med børnene? Vi har jo foreslået det med nogle skattefradrag for at passe egne børn, men der kan også være andre muligheder. Tror ordføreren, at det er en vej, man skulle kigge mod?

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 11:55

Jens Joel (S):

Vi havde en lang debat om det forslag, og der kan man jo sige, at der ikke er noget til hinder for, at man selv tilbringer mere tid med sine børn. Det, der var diskussionen, var, hvad det er, vi investerer i som samfund. Det har jo så været at investere i at sikre de rammer, børn faktisk møder, når de møder et velfærdssamfund – institutioner, pædagoger – så der er voksne nok og i øvrigt dygtige og uddannede voksne. Så jeg er sådan set enig med dig i, at en af vores udfordringer jo er, at ikke alle børn har gode familier, og sikkert også, at rigtig mange gode familier har for travlt med alt muligt andet end at være sammen.

Kl. 11:55

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Og så skal vi lige være opmærksomme på det her med direkte tiltale.

Men værsgo til fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 11:55

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Jeg vil godt spørge ordføreren lidt mere ind til noget, jeg faktisk spurgte ministeren om; det kunne være, at ordføreren kunne hjælpe lidt bedre på vej. Jeg ved godt, at jeg kan have en tendens til at spørge om rigtig mange ting.

Det handler i virkeligheden om de elever, som ikke kommer igennem folkeskolen, som ikke kan præstere i forbindelse med karakterer, test osv., og som vi bliver ved med at mislykkes med, fordi der åbenbart er et system, der ikke rummer dem godt nok og er der for dem. Vi har i vores forståelsespapir også skrevet nogle linjer om, at vi skal have en national handlingsplan for mental sundhed, en gennemgang af særlig uddannelsessystemet, der skal identificere tiltag, der fremmer børn og unges trivsel og mindsker præstationskulturen. Og så skal der være en vurdering af, om karakterer kan fylde mindre i uddannelsessystemet, om karakterskalaen skal ændres, eller om der skal indføres andre prøveformer.

Jeg vil selvfølgelig gerne høre, om ordføreren har nogle refleksioner over, hvad det er, vi skal gøre herfra. For vi ser jo den her stigende mistrivsel, og det kan ikke blive ved med at gå den vej.

Kl. 11:57

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 11:57

Jens Joel (S):

Først og fremmest er jeg fuldstændig enig i, at det er et af vores største problemer, altså de børn og unge, som både kommer ud af folkeskolen uden de kompetencer, de har brug for senere i livet, men jo også kommer ud af folkeskolen med en endeløs række af nederlag bag sig, fordi de ikke har levet op til det. Og der er en del af løsningen, at vi breder folkeskolens dannelsesbegreb ud, sådan at der er flere, der har en chance for faktisk at være gode til noget, altså så vi får flere talenter i spil.

Jeg vil også gerne sige, at jeg jo synes det samme som ministeren, så det hjælper i hvert fald ikke at spørge mig, i forhold til at jeg skulle sige noget andet end ministeren. Men jeg er jo enig i den del med, at der ikke er en modsætning mellem at blive bedømt og få karakterer og så det med at lykkes i folkeskolen. Altså, det er ikke derfor, at folk ikke lykkes i folkeskolen. Til gengæld er jeg

enig med ordføreren i, at vi kan gøre noget, hvad angår karakterer, og også hvad angår eksempelvis prøveformer, altså mere praktiske prøver. Altså, det, at man eksperimenterer med andre måder at gå til eksamen på, er også, synes jeg, en meningsfuld måde at gøre det på; det kan man jo godt bedømme, selv om man har tilrettelagt prøven anderledes.

Kl. 11:58

Tredje næstformand (Trine Torp):
Tak. Fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 11:58

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Vi kan vel godt være enige om, at når man står i en testsituation eller skal have en karakter for noget, så beror det typisk – medmindre der selvfølgelig er tale om standpunktskarakteren – på et øjebliksbillede, som ikke altid er det rette billede af, hvad den her elev egentlig kan og har af overvejelser og refleksioner. Der er en lang række elever, som ikke kan indgå i de her situationer, hvor de bliver ekstremt pressede, og der tror jeg bare, at hvis ikke vi anerkender det, så har vi status quo; så får vi dem aldrig med. Vi kan ikke blive ved med at sige, at de skal leve op til det her, når de ikke kan leve op til det her.

Kl. 11:59

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 11:59

Jens Joel (S):

Hvis man f.eks. forestiller sig, at en af de ting, man skal kunne, er at bygge noget, så er der ikke nødvendigvis tale om noget, man bygger på en halv time, så der skal præsteres her og nu. I øvrigt har man også længerevarende eksamener. Altså, der er jo ikke kun tale om noget, der foregår over en time. Når man nogle gange får koldsved i den der præstationssituation – det kan jeg da også huske jeg selv har prøvet, og jeg var endda en af dem, der havde relativt nemt ved at gå i skole – så tror jeg, at det er, fordi man er vant til, at når man bliver dømt, så går det ikke så godt. Altså, hvis man nu nogle gange faktisk oplevede en succes i en bedømmelsessituation, så ville man også stå mere styrket, næste gang man bliver bedømt, tror jeg.

Kl. 11:59

Tredje næstformand (Trine Torp):
Så er det fru Mette Thiesen.

Kl. 11:59

Mette Thiesen (NB):

Nej, den sidste vil jeg gerne lige skyde ned. Jeg har også altid været en af dem, som har været god til hovedsagelig mundtlige eksamener, men jeg har stadig væk været nervøs inden hver eneste, og jeg tror også, det er vigtigt for at kunne præstere. Jeg er overhovedet ikke enig i det, der kommer fra SF, for jeg tror også, det er rigtig vigtigt – nu kommer skolelæreren igen – at man lærer at kunne de her ting. Det er jo noget, man skal klædes på til, for man skal også kunne gå til en jobsamtale, og man skal også kunne præstere på et andet niveau.

Når det så er sagt, er det, jeg egentlig gerne vil spørge ordføreren ind til, det her med mere tid. Hr. Alex Vanopslagh var også lidt inde på det tidligere. Jeg plejer at kalde det, som rigtig mange familier befinder sig i, det socialdemokratiske hamsterhjul. Det er jo sådan kort sagt en afhængighed af to indkomster, for at man simpelt hen kan få det hele til at hænge sammen rent familiemæssigt. Det handler ikke om, at man bare kan prioritere anderledes; det handler jo grundlæggende set om, at vi har verdens højeste skattetryk i Danmark, og at danske familier derfor også lider under det. Det er

bl.a. det, der ligger til grund for, at man grundlæggende mangler tid med familien.

Jeg kunne bare godt tænke mig at høre den socialdemokratiske ordfører, om ordføreren virkelig mener, at det er godt, at Danmark er det land med det højeste skattetryk, og om ordføreren ikke mener, at det er danske familier, der betaler for det.

Kl. 12:00

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 12:01

Jens Joel (S):

Til det første først: Jeg mener slet ikke, at man skal eller kan afskaffe nervøsiteten op til en eksamen. Jeg er sådan set enig i, at man præsterer, og at det er kloget at lære at skulle præstere. Det, der er invaliderende, er jo den angst, som nogle udvikler, fordi de gentagne gange overhovedet ingen succes har med det og får et slag i hovedet. Og det kan være invaliderende. Men jeg er jo enig i, at det faktisk er en sund ting at lære, altså at nu skal man præstere, nu bliver man bedømt, nu skal man sætte sig op til det. Det er en del af det, som man lærer af at gå til eksamen – og jo ikke kun de ting, man fagligt præsterer.

Jeg må indrømme, at jeg synes, at det en lille smule er et stretch, at vi står her og diskuterer børn og unges mistrivsel og det så bliver en diskussion om, om det skyldes vores skattetryk. Der er jo ikke noget, der tyder på, at det her er fundamentalt anderledes i ret mange andre vestlige lande. Jeg er med på, at Nye Borgerlige mener det, og det er også helt okay, men jeg synes ikke, det er den mest relevante diskussion at tage i den her sammenhæng, altså om vores skattetryk skaber mistrivsel.

Kl. 12:02

Tredje næstformand (Trine Torp):
Fru Mette Thiesen.

Kl. 12:02

Mette Thiesen (NB):

Men det er det. Det er hamrende relevant. For det er jo præcis det, der gør, at danske familier ikke har tid til familien – tid til at lave alle de ting, de gerne vil, tid til at gå hjemme med børnene de første vigtige år, alle de her ting, som er ekstremt vigtige. Så det er bare sådan en diametral modsætning til, hvordan man vælger at prioritere. Socialdemokratiet og de røde partier vælger at prioritere, at folk bare skal have deres børn i institution så tidligt som muligt, og at man opgraderer der. Vi vil bare gerne have, at familierne selv skal kunne indrette sig. Så det er bare der, forskellen ligger.

Jeg kunne godt tænke mig også at spørge ordføreren, hvis jeg kan nå det, om den her lighedstanke. I forhold til hele det her med, at man er så bange for, bl.a. i folkeskolen, at tale om nogle, der er talenter inden for nogle ting – og hvis vi netop skal bringe flere kompetencer i spil – mener ordføreren så ikke også, at det er problematisk?

Kl. 12:03

Tredje næstformand (Trine Torp):
Tak. Ordføreren.

Kl. 12:03

Jens Joel (S):

Jeg har ikke nogen problemer med at tale om talenter. Jeg tror sådan set, at hele den diskussion om et bredere dannelsesbegreb jo skyldes, at man skal have flere talenter. Jeg synes i øvrigt også, at vi skal have flere forbilleder. Altså, det er jo en af grundene til, at jeg synes, det kunne være virkelig gavnligt, hvis man eksempelvis også

i folkeskolen kunne hive folk ind, som havde et håndværk og fik en meritlæreruddannelse og måske faktisk var et anderledes forbillede for nogle af dem, der var gode med hænderne. Det er en grundig diskussion, vi skal have, også med lærerstanden, om, hvordan vi gør det her ordentligt. Det er jo vigtigt, at man har både nogle maskiner, man kan slå sig på, og nogle folk, man kan se op til, hvis man faktisk skal bringe flere talenter i spil.

Kl. 12:03

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er det fru Gitte Willumsen.

Kl. 12:03

Gitte Willumsen (KF):

Tak for det, og tak for ordførertalen. I vedtagelsesteksten, som ordføreren læste op, bliver der talt om ro i skolen og inde i klasserummet, og det er jeg helt enig med ordføreren i er vigtigt, hvis man skal trives i skolen, at der er ro i klasserummet, og at man er klar over, hvilken dagsorden der er på spil, når man er inde i klasserummet. Men jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren reflektere lidt over, om det der klasserumsordentlighed, hvis man kan kalde det sådan, kommer af stærke kompetencer hos læreren, der står i klasserummet, eller det kommer af, at man hælder flere penge ned i skolen. For man hører tit, at der mangler penge, men for mig at se og for Det Konservative Folkeparti at se handler det her lige så meget om det, som vi så med Else Marie på Kongsgården i Aarhus, som det, der foregår inde i klasserummene, altså at man tager opgaven på sig som underviser inde i lokalet, og at man også har en forpligtigelse til at sørge for, at der er ro og orden i klassen.

Kl. 12:04

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:04

Jens Joel (S):

Først og fremmest er jeg fuldstændig entydigt enig i, at man ikke kan lave undervisning, hvis man ikke også kan sikre, at der er ro og mulighed for faktisk at modtage den undervisning. Så kan man jo lave forskellige undervisningsformer, og apropos det med ressourcerne vil jeg sige, at nogle gange, og det så vi også under corona, kan man jo også skabe den ro, hvis man har ressourcerne til, at man kan lave anderledes holdopdelinger og mindre grupper. Men det er ikke sådan, at flere penge kan kompensere for, at læreren ikke har de rette kompetencer, og derfor er det jo tosidet. Altså, nogle gange kan man faktisk godt få noget ud af flere lærerkompetencer, holdopdelinger og særlige indsatser, men man kan ikke betale sig fra, hvis lærerne ikke har de rette kompetencer, eller hvis lederne ikke har de rigtige kompetencer, og det er jo en af grundene til, at vi også diskuterer – men nu handler det ikke lige om betalingen – frisættelse på velfærdsområderne. Det er, fordi du jo grundlæggende set ikke kan kontrollere dig ud af det problem, der måtte være, hvis du har en dårlig leder eller en dårlig ansat. Det er du nødt til at håndtere på en anden måde, for uanset hvor mange skemaer du bliver bedt om at afkrydse, er det sådan, at hvis du ikke er dygtig, kan det mærkes.

Kl. 12:06

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak til hr. Jens Joel. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så går vi videre til Venstres ordfører – værgso til hr. Stén Knuth.

Kl. 12:06

(Ordfører)

Stén Knuth (V):

Tak for det, formand. Og tak til Liberal Alliance for at rejse den her rigtig vigtige debat om trivsel, for der er behov for at gøre noget – det går den forkerte vej. Der er måske også behov for at kigge lidt på, hvad vi har gjort, hvordan det er håndteret, og komme med nogle bud på, hvordan det kunne se ud, når vi kigger fremad. Det bliver også kun nogle bud, for det tager længere tid i den samtale, vi skal have, hvis vi skal have flere til at lykkes derude.

Skyldes den dårlige trivsel corona alene? Nej, det gør den ikke, men det har sikkert ikke gavnet, at vi i 2 år har sendt vores børn hjem på deres værelser på grund af corona. Det havde Venstre gerne set anderledes; det har vi kæmpet for, men har ikke kunnet finde flertal til at kunne ændre.

Til gengæld har vi været med til at afsætte rigtig, rigtig mange penge til folkeskolen, både til at hæve trivslen og indhente det faglige efterslæb, som vi jo kunne se der var. Vi har sådan set også givet penge til foreningerne, så de kunne være med til at hjælpe på trivslen derude. Det gjorde vi, fordi vi vil børnene og de unge, og fordi vi ikke kunne overbevise flertallet om, at børnene kunne komme i skole.

Men det her med pengene gør det jo ikke; det gør velmenende ord heller ikke. Små justeringer af tid og karakterer gør det heller ikke. I øvrigt er det også familiens eget frie valg, om børnene skal gå på en skole, hvor der bliver givet karakterer – det vil vi gerne hejse et flag for. Og så synes vi jo heller ikke, at fine pressemøder gør, at vi kan hæve trivslen blandt de unge. Men hvad gør vi så?

Det er voldsomt kompliceret, og det har flere af ordførerne været inde på, og det har ministeren været inde på. Der findes ikke én nem løsning, ét hurtigt snuptag, én sand og rigtig politik eller smarte ord heroppe fra talerstolen. Men Folketinget skal sætte rammen for det samfund, som vi ønsker, når vi taler om familie og børn og unge – i børnehaven, i skole og i voksenlivet. Og hvis vi kunne nøjes med måske bare at sætte rammen og så ikke fuldstændig styre det voldsomt ned i hver detalje, tror jeg faktisk, vi var et stykke ad vejen.

Den foregående ordfører talte om bedre ledelse – det tror vi også er et skridt på vejen til mere trivsel blandt de unge – ligesom mere bevægelse og mere frihed og ansvar til dem, som løfter vores velfærd ude i landet. Lad mig lige tage et eksempel på den gode ledelse:

I onsdags var Børne- og Undervisningsudvalget i Zoologisk Have, og flere af ordførerne var med. Her besøgte vi tidligere stu-elever, som havde afsluttet deres stu-forløb, og som zoologisk så havde inviteret ind i et praksisnært uddannelsesforløb kaldet fleksuddannelse. Meget mindre skole, meget mere praktik. Det var nogle lærere og ledere, som var tydelige og kompetente, og som var ambitiøse på de unges vegne. Det løftede helt utroligt.

Jeg vil sige lidt omkring bevægelse, leg og idræt, som jo også øger vores trivsel, for idræt er ikke kun sport og fysik; det er faktisk også fællesskab og stærke relationer, det er trivsel og sundhed. Når børn bevæger sig og leger og konkurrerer, øges deres sundhed, og de trives bedre, fordi de også er en del af fællesskabet. Og fællesskabet foregår ude i vores foreninger, hvis vi giver dem tid til det. For vi har overdænet vores foreninger med skøre regler, lovgivning, hvidvaskdirektiv, så de bruger rigtig, rigtig meget tid på noget, som i stedet for egentlig burde være de unge. Lad os få ændret nogle af de regler, få fjernet nogle af hvidvaskreglerne, sådan at foreningerne derude kan være med til at løfte trivslen blandt de unge, når de er i foreningerne.

Vi skal bevæge os noget mere i folkeskolen. I Norge og i Sverige har de flere idrætstimer; deres lærere har også bedre kompetencer. Lad os prøve at kigge den vej også.

Frem for alt skal vi give ansvaret tilbage til de enheder, der løfter vores velfærd. Der skal være frihed til at vælge løsninger og vises tillid til, at de offentlige medarbejdere godt kan klare det ansvar, der følger med, hvis de samtidig får en klar og tydelig ledelse.

Jeg nævnte i indledningen, at vi i går besøgte en folkeskole i Holbæk, som var enormt begejstret for det frihedsforsøg, de er blevet en del af. Alene det at få frihed og ansvar til at løfte opgaven gav nærmest julelys i øjnene på både ledere og lærere; og sådan set også eleverne, for de blev taget med i de beslutninger, som der blev truffet omkring frihedsforsøget her.

Så noget af det, vi synes der skal være, er frihed og ansvar ude i områderne. Vi skal give folk mulighed for selv at vælge, om de vil have en offentlig løsning eller en privat løsning; så skal vi have dygtig ledelse, og vi skal have en folkeskole i bevægelse.

Kl. 12:11

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Jens Joel.

Kl. 12:11

Jens Joel (S):

Tak for det, og tak for talen. Jeg tog lige ordet, fordi jeg jo også var med i Holbæk og lige ville spørge ind til noget af det, som ordføreren nævner. Altså, jeg synes jo faktisk, det var helt åbenlyst, at de sagde rigtig mange gange om alle mulige ting: Nu gør vi det bare. Det var, som om der var blevet ændret en mentalitet, for de gik ikke ud fra, at de ikke kunne gøre det; de gik ud fra, at det nok godt kunne lade sig gøre. Derfor var de begyndt at handle på en masse ting. Og det er ekstremt frisættende og godt og jo også med til at skabe et fællesskab omkring skolen og børns hverdag.

Derfor tror jeg, ordføreren har ret i, at børnene skal inddrages i det. Til gengæld – og det var jo det, jeg synes hr. Alex Vanopslagh studsede lidt over – er det jo ikke det samme som at sige: Mere ansvar for egen læring, og mindre beslutning fra lærerne. Men man kan godt få en følelse af, at skolen er noget, vi skaber sammen, ved at ting kan lade sig gøre og man derfor kan lytte til elevrådet. Det er bare lige, fordi det jo ikke skal misforstås på den måde, at man måske har for meget ansvar for egen læring i skolen, hvis man nu skal være sådan lidt firkantet.

Kl. 12:12

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:12

Stén Knuth (V):

Det er fuldstændig korrekt, og det kan være, det er mig, der har sagt et eller andet forkert her. Men jeg er fuldstændig enig i, hvad ordføreren siger her. Og det var i øvrigt på Kildebjergskolen, hvor vi skulle have et valgfag og en juniortræner, og derfor spurgte man eleverne, hvordan sådan et valgfag skulle se ud, sådan at man i fællesskab formede det her fag.

Kl. 12:13

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Så er det fru Mette Thiesen.

Kl. 12:13

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Og tak for talen. Ordføreren er meget optaget af det her med bevægelse i skolerne. Jeg er meget optaget af, at skolerne selv bestemmer, hvad der giver mening for dem, og det er mange gange også, at der er bevægelse. Men jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge ordføreren: Med den folkeskolereform, som sidst blev vedtaget, og som har ødelagt, tror jeg alle kan blive enige om,

rigtig, rigtig meget, var et af delementerne bl.a., at der skulle være lærerstyrede frikvarterer, fordi man ligesom skulle se, at børnene lavede det, der var hensigtsmæssigt, og hvor der var læring. Og jeg var egentlig også meget optaget af det, fru Lotte Rod sagde tidligere omkring, hvor meget læring der også er i leg. Nu kom jeg selv til at sige læring – jeg plejer at hade at bruge det ord, fordi det er sådan et rigtig folkeskolereformord, så det vil jeg lade være med fremadrettet. Men det er bare for at høre ordføreren: Mener ordføreren ikke, at det også kan blive for meget politikerstyret i forhold til eksempelvis folkeskolereformen, hvor man lægger noget rigiditet ned over skolerne, som gør, at de ikke selv tager initiativ til nogen af de her ting?

Kl. 12:14

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:14

Stén Knuth (V):

Jeg er enig stort set en til en. Og derfor er vi jo faktisk også i forhold til bevægelse kommet med et forslag om, at den enkelte skole skulle prøve at forme deres egen idé om, hvad bevægelse er, i den ramme, de nu engang har, med de lærere og elever, som de har. Og det betyder derfor også, at vi fra Folketingets side slipper speederen i forhold til at detailstyre. Jeg er fuldstændig enig.

Kl. 12:14

Tredje næstformand (Trine Torp):

Fru Mette Thiesen.

Kl. 12:14

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak for det. Jeg synes, det er en rigtig god debat, vi har, også i forhold til det her med at bringe flere kompetencer i spil og anerkende flere forskellige kompetencer. For det handler jo også om lærerne; det handler jo også om, at man som lærer eller leder får mulighed for at have friheden til at sprudle og lave nogle af de her ting, som man synes giver mening for sin skole. Og der har politikerne bare blandet sig alt, alt for meget i alt for lang tid.

Så er ordføreren ikke også enig i, at hvis vi virkelig skal se nogle skoler, der blomstrer, og hvor de netop også har mulighed for at skabe de bedste muligheder for de børn, der går der, så skal politikerne simpelt hen holde nallerne væk?

Kl. 12:15

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:15

Stén Knuth (V):

Jeg er fuldstændig enig. Og det var faktisk også udkommet af besøget i går i Holbæk – det var netop, at ledere og lærere sagde: Politikere, sid på hænderne; lad være med at lave flere regler eller blande jer; vi kan godt selv.

Kl. 12:15

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger, så tak til Venstres ordfører. Og den næste ordfører er fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo, fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 12:15

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Jeg er dybt bekymret over den mistrivsel, som vi ser blandt børn og unge. Det er børn, der ikke har det godt med at gå i skole, fordi de er utrygge. Det er børn, der føler sig presset og

stresset over at skulle præstere, at skulle være hurtigere og dygtigere. Det er børn, der hver dag har ondt i maven, når de skal i skole. Og jeg kan simpelt hen ikke under nogen omstændigheder acceptere, at så mange har det på den måde. I forståelsespapiret aftalte vi, at regeringen skulle lave en national handleplan for at forbedre børn og unges trivsel og gøre op med den opslidende præstationskultur. Det er snart 3 år siden, men intet er sket, og desværre er mistrivlsen kun blevet større. Og der er ingen tvivl om, at corona og de manglende fællesskaber spiller en enorm rolle, men problemet er større end det.

Det er så komplekst og spænder så bredt, at hvis vi ikke kommer i gang med en national handleplan, svigter vi en hel generation. Vi skal kigge på fritidslivet, vi skal kigge på folkeskolen og den forebyggende hjælp, og vi skal have skruet gevældigt ned for det pres, som både elever og personale oplever. Der skal ro på. Vi skal investere meget mere i den tidlige forebyggelse, så børn og unge langt hurtigere får hjælp, og det skal være, inden man er gået helt i stykker. Desværre viser den nationale sundhedsprofil, at vi har rigtig travlt.

Heldigvis har vi allerede lavet nogle gode aftaler som loven om minimumsnormeringer og et løft af folkeskolen og fritidspædagogikken. Men der er ingen tvivl om, at vi i SF vil gå langt videre. Vi er på ingen måde i mål. Vi skal have sat en stopper for de mange test og for karakteryraniet, der hersker i folkeskolen og i resten af uddannelsessystemet, og ikke mindst den vilde detaljstyring fra politikernes side. Når hver tredje unge kvinde og hver femte unge mand er i mistrivsel, er det ikke dem, der er noget galt med. Den fortælling skal stoppes. Det er derimod et symptom på, at der er noget, der er ravsrukkende galt i vores samfund. For et par uger siden besøgte jeg Børns Vilkår, hvor vi havde en snak om BørneTelefonen. Mere end hver fjerde samtale med unge over 15 år handler om trivsel og mistrivsel. Lige under 9 pct. af samtalerne handler om selvmordstanker. Det er alvorligt.

Ungdomslivet i dag er virkelig komplekst og fyldt med valg og muligheder, som skal håndteres, og samtidig hører vi om, at de unge føler sig alene om at træffe de beslutninger, og med den samfundsstruktur, vi har bygget op, er de bange for, at der ikke er plads til at vælge forkert eller ændre mening. Det er en kultur, der i den grad er opbygget af politiske beslutninger om, at børn eller unge skal hurtigere igennem uddannelsen, og hvor man har lukket for mange af de muligheder, der var, for, at man kunne tage sin egen vej. Det er de færreste, der har bedst af at styrte igennem systemet med 10- og 12-taller, hvis de også lige skal huske at pleje vennerne, komme til de rigtige fester, huske det perfekte image på de sociale medier og så også lige passe et rigtig godt fritidsjob. Det er svært at være et helt menneske på godt og ondt, som vi jo er, med sådan et pres, der konstant ligger i systemerne.

Så vi må tage politisk ansvar for det pres, vi har lagt på børn og unges skuldre, og give dem plads til at komme igennem uddannelsen og frem til voksenalderen i deres eget tempo. Det vigtigste må være, at man kan blive til *nogen* i stedet for at blive til *noget*. Derfor ser vi i SF frem til, at regeringen forhåbentlig snart indkalder til forhandlinger, så vi kan levere på en national handlingsplan for mental sundhed med initiativer, der fremmer børn og unges trivsel.

Kl. 12:19

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er en kort bemærkning fra hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 12:19

Alex Vanopslagh (LA):

Tak. Også tak for klar tale. Jeg vil ikke lægge skjul på, at der er nogle ting, jeg er uenig i. Nu har jeg jo ikke så meget tid, så jeg må nøjes med en af dem. Det gælder faktisk noget af det sidste med, at vi skal blive til nogen og ikke til noget. Jeg kan godt forstå tanken med det, men altså, jeg tror, at det, der er vejen frem, er, at

børn og unge oplever at få nogle færdigheder, så de kan blive til noget, så de kan være noget for nogen, altså gøre en forskel for deres medmennesker.

Du må rette mig, hvis jeg tager fejl, men i det her med, at vi skal blive til nogen, ligger der jo også, at vi skal være sådan nogle autentiske, kreative mennesker og blive den bedste udgave af os selv, og jeg tror, at det er noget af det, der presser, og noget af det, der ligger under den der perfektionskultur; det er, at vi skal være nogen, et originalt menneske, frem for at kunne nogle ting, at kunne noget, så vi kan gøre noget for andre mennesker og være til nytte. Og det er jo også i det lys, at karakterer og test er vigtige, for det er jo der, vi skal måle færdighederne, så vi kan gøre en forskel ude i verden. Så det vil jeg egentlig bare høre ordførerens refleksioner over.

Kl. 12:20

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Værsgo, ordføreren.

Kl. 12:20

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Vi har snakket lidt om ydre og indre styring i den her debat. Det hører så egentlig lidt til et andet pædagogisk begreb i forbindelse med opdragelse, og hvornår man som barn er klar til at kunne tage de rigtige valg og har lært det, som ens forældre har forsøgt at give en med. Men når vi snakker om indre og ydre styring eller i hvert fald strukturer, handler det jo om: Min selvtilid er mit ydre stillads – det er det, jeg kan; det er den måde, jeg kan se ud på; det er den måde, jeg kan lave de fine billeder på SoMe på – men det inden i at være nogen er udtryk for det menneske, jeg er, og at jeg har et værd, uanset hvad der kommer til at ske.

Det er det, jeg mener vi er kommet så langt væk fra, og det er det, jeg mener vi mangler at komme tilbage til. Uanset om du er stjerne-dygtig til at læse og huske tekster i skolen og bearbejde dem; uanset om du er megadygtig til at skrue rør sammen eller arbejde med elektriske installationer; eller uanset om du har et handicap og måske kan møde ind 5 timer om ugen, så har vi alle sammen et værd, og det er det, vi skal huske at have tilbage i vores uddannelsessystem.

Kl. 12:21

Tredje næstformand (Trine Torp):

Hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 12:21

Alex Vanopslagh (LA):

Et glimrende svar – tak for det. Hvad angår det her med karaktererne, kunne ordføreren forestille sig, at hvis man skruede gevældigt ned for karaktererne eller helt fjernede dem, så ville det forholde sig sådan, at børn fra boglige hjem med ressourcestærke forældre egentlig fint ville kunne trives i det, fordi de med de forskellige sociale afkodninger godt kan finde ud af at vurdere, om de er dygtige nok, mens børn fra mindre boglige hjem hele tiden ville være i tvivl om, hvorvidt de lever op til det, de skal lære, fordi der ikke er nogen karakterer og test? Er det ikke en bekymring, ordføreren kan have?

Kl. 12:22

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:22

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Det kommer an på, hvad man putter i stedet for. Og det er jo ikke, fordi jeg siger, at alle karakterer er dårlige i sig selv. Det kommer an på, hvad det er, vi lægger i karaktererne, og hvordan man får karaktererne serveret. Det, der er det allervigtigste i forhold til en

karakter, eller når man har vist, hvad man har lært i et fag, altså hvad man mestrer og ikke kun kan præstere, er jo også den feedback, man får. For hvad ligger der i det tal? Er det så bare et tal, der isolerer mig til at være det eller det, og hvis jeg er en 10-talspige, skal jeg så blive ved med at være en 10-talspige? Hvad var det egentlig, jeg lærte i det her forløb? Hvad var det, jeg gjorde godt, og hvor var det, at mine udfordringer var? Det er der, jeg gerne vil have vi kommer hen.

Kl. 12:23

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak. Så er det fru Mette Thiesen.

Kl. 12:23

Mette Thiesen (NB):

Tusind tak. Jeg synes, at det, ordføreren siger, er meget interessant, for det er netop den måde, man får serveret karakteren på, der er relevant. Det med karakterskalaen kan vi tage på et andet tidspunkt. Det har jeg nævnt.

Jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren om noget helt andet, nemlig om en bekymring, som jeg sidder med som mor og helt generelt. Der er hele tiden ekstremt fokus på kriser. Der er klimakrise, og næsten alt bliver en krise. Det er noget, de unge tager rigtig meget på sig, og rigtig mange af de her problemer er også nogle, der bliver serveret for dem i folkeskolen. Jeg kan se, at man eksempelvis skal tale om FN's verdensmål, hvor børnene skal koncentrere sig om den store verden og om ulighed i tredje verdens lande og alt muligt andet. Nogle gange er det nærmest også i indskoling og på mellemtrinnet. Det her er efter min bedste overbevisning ikke noget, som børn skal tage sig af. Det er voksenproblemer, og det er ikke noget, børnene skal indoktrineres med. Mener ordføreren ikke, det er problematisk, at voksne mennesker i den grad laver katastrofescenarier og på den måde giver dem videre til børnene?

Kl. 12:24

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:24

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Det må jeg sige ja til. Jeg er også uddannet pædagog, og det er klart, at jeg har en masse faglige holdninger til, hvordan man taler med børn om det her – også alt efter hvad de kan overskue og hvad man føler de kan tage på sig. Men der er jo forskel på at lægge ansvaret over på børnene og de unge mennesker og lade det være op til dem at klare nogle store strukturelle problemer og at oplyse dem om og fortælle om, hvad der foregår i vores verden. Det må jo være, alt efter hvilket niveau de er på, og så må man i øvrigt, som jeg også mener at hr. Stén Knuth fremhævede i går, inddrage dem der, hvor de kan være med, for det med at blive inddraget og få en form for indflydelse på ens verden, alt efter hvilken alder man har – det betyder ikke, at vi skal give dem for meget ansvar; der skal lægges et fint, skarpt snit – er faktisk også noget, der er med til at give selvværdsfølelse, apropos det, vi snakkede om lige før.

Kl. 12:25

Tredje næstformand (Trine Torp):

Fru Mette Thiesen.

Kl. 12:25

Mette Thiesen (NB):

Selvfølger skal man tale med børnene, for de hører også om krigen i Ukraine, de hører også om klima og alt muligt andet. Jeg tror bare, det er vigtigt at holde fast i, at der skal være nogle fornuftige voksne, der taler de her problemer ned, for det er ikke børnenes problemer.

Jeg har i hvert fald oplevet bl.a. FN's verdensmål blive brugt på nogle små klassetrin, hvor jeg ikke mener det er relevant at koncentrere sig om andet end sin egen lille andedam og sit eget børneliv. Det er sådan set det, jeg problematiserer og sætter spørgsmåltegn ved.

Nu nævnte hr. Alex Vanopslagh tidligere det her med køn, altså at man har en helt anden tilgang til det. Jeg måtte sige til min egen søn, da han skulle have seksualundervisning – det er i uge 6 i skolen – at han bare skulle huske, at der er to køn, for jeg ved godt, hvad der bliver fortalt om.

Det er bare for at holde fast i de der helt generelle fornuftige ting, som børn skal koncentrere sig om, og alt det, som vi voksne skal tage på vores skuldre.

Kl. 12:26

Tredje næstformand (Trine Torp):

Så er det ordføreren.

Kl. 12:26

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Jeg synes selv, det var enormt svært, da krigen brød ud i Ukraine, at finde ud af, hvad jeg skulle sige til mine børn, og i lang tid op til det havde jeg en tendens til at sige: Der sker ikke noget; der kommer ikke krig her. Det er klart, at vi som forældre har det ansvar at passe på vores børn og prøve at give dem en eller anden forsikring om, at verden forhåbentlig stadig væk er relativt tryk. Men derfor kan vi jo godt tale med dem ud fra de lidt mere åbne perspektiver, for det er det, vi faktisk er dygtige til i Danmark. Vi ved jo faktisk ret meget. Vi har et oplyst samfund, og det har vi bygget op over rigtig mange år. Så det handler om, at de voksne tager ansvaret, men at vi stadig væk inviterer til dialogen og ikke lukker for mange døre.

Kl. 12:26

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Så er det fru Gitte Willumsen.

Kl. 12:26

Gitte Willumsen (KF):

Tak for talen. Jeg må sige, at nogle ting er vi noget uenige om, kan jeg forstå. Noget af det, som jeg lige vil spørge ordføreren ind til, er det om karakterer. For hvis vi skal det, som ordføreren siger, altså nærmest have et samfund og en skole, hvor der ikke er karakterer, hvordan skal vi så lave en form for selektion? Altså, man skal jo videre i et uddannelsessystem, og der er jo ikke plads til alle alle steder. Vi kan jo ikke uddanne 7.000 læger om året; det er der ikke plads til. Så hvordan tænker ordføreren så at man skal lave den udvælgelse, når man skal videre i uddannelsessystemet? Er det test på uddannelsesinstitutionen? Er det samtaler med alle, der søger ind? Er vi ude i en lodtrækning? Altså, hvordan forestiller ordføreren sig at vi skal lave den selektion videre i uddannelsessystemet?

Kl. 12:27

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:27

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Nu sagde jeg i et af mine svar tidligere, at jeg ikke siger, at vi bare skal fjerne alle karakterer på den måde. Jeg synes, det er meget mere vigtigt at kigge på, hvordan vi bruger karaktersystemet, og hvordan vi giver tilbagemeldinger på det. Men der foregår jo også en del forsøg rundt omkring med karakterfrie skoler, og de har altså fundet deres løsninger og veje i det. Og der synes jeg da bare, at det er spændende, at vi kigger på, at vi ikke reducerer os selv kun til tal og det så er det eneste, vi kan navigere ud fra.

Vi kan sagtens finde en anden struktur og måde til at finde ud af, hvor vi skal hen. Der er ikke så mange, der har lyst til at være læge. Der er også 10.000 ting, jeg ikke kan blive og aldrig skal være, for så kommer jeg til virkelig at ødelægge noget derude. Så sådan er det. Men der kan vi sagtens gå ind og lave nogle andre former for systemer. Det, jeg prøver at italesætte med det med karaktererne, er, at når der bliver så meget fokus på, om du lykkedes eller mislykkedes med en høj eller lav karakter, så får vi hele tiden tommelfingeren ned, i forhold til om man er god nok som menneske.

Kl. 12:28

Tredje næstformand (Trine Torp):
Fru Gitte Willumsen.

Kl. 12:28

Gitte Willumsen (KF):

Tak. Jeg er enig med ordføreren i, at det betyder rigtig meget, hvordan man får karakteren serveret. Og jeg har givet rigtig mange karakterer i mit liv. Men er ordføreren ikke med på – som uddannelsessystemet siger – at den mest gennemsigtige måde, man kan få adgang til en uddannelse på, er, at man kan se, hvad der kræves her, og at der står et tal. Altså, i vores parti er vi ikke så stressede over, at der står et tal. Det gør, at man ved, præcis hvad der kræves af en, og hvad man skal kunne præstere for at komme ind. Hvad tænker ordføreren om det?

Kl. 12:29

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 12:29

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Altså, jeg føler heller ikke stress over, at der står et tal for andre, men jeg lytter til de mange børn og unge, der synes, at det er enormt svært at være i, at man kun kan lykkes med 10- og 12-taller. Nu har vi heldigvis fået lavet en aflysning af uddannelsesparathedsvurderingen, hvor man siger: Nå, men så er du bare ikke parat til uddannelse. Hvis vi bruger karaktererne på den måde og forsimples mennesket og den læring, man har været igennem, er det, at vi får skubbet flere og flere ud. Det er, som om stien og vejen inde i folkeskolen er blevet smallere og smallere og der er færre, der kan lykkes, trives og have det godt der.

Kl. 12:30

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke flere korte bemærkninger. Tak til SF's ordfører, og så er det ordføreren for Radikale Venstre. Værsgo, fru Lotte Rod.

Kl. 12:30

(Ordfører)

Lotte Rod (RV):

Tak for det, og tusind tak til Liberal Alliance for at indkalde til den her debat. Mange børn og unge i Danmark tumler med mistrivsel, med ensomhed, med angst og med depression, og det er for mig udtryk for den vigtigste samfundskritik. Jeg mener, at vi har et ansvar for at kigge på, hvad det er for et samfund, vi har, og hvordan vi lever med hinanden. Jeg synes, det er tankevækkende, at vi over en weekend kan finde så mange milliarder til forsvar og sikkerhed. Hvorfor gør vi ikke det samme for børn og unge? Jeg synes, at vi i de seneste 10 år har truffet mange middelmådige beslutninger, fordi økonomien har været totalt stram, og jeg kunne godt tænke mig sådan et nationalt kompromis for børn og unge.

Vores første opgave er jo ligesom at diskutere: Hvad skal analysen overhovedet indeholde? Det er derfor, den her debat i dag er så

vigtig. Jeg vil gerne lade mig inspirere af det, som jeg mener er den mest solide forskning, jeg har set på området, og som kommer fra Center for Ungdomsforskning. Den peger på, at der er tre ting, der presser de unge. Den ene er acceleration, den anden er præstation, og den tredje er psykologisering.

Acceleration er det her med, at alting skal gå så hurtigt, og at vi hele tiden er på vej videre til noget andet. Vi kender det fra nyhederne, vi kender det fra de sociale medier, men vi har jo også selv medvirket til noget af det ved at indføre stram målstyring, ved at lave stoftrængsel i vores skole, men faktisk også ved at træffe beslutning om, at det, man før skulle gøre i 9. klasse, skal man nu gøre i 8. klasse. Alting skal bare gå hurtigere.

Så er der det med præstation. Jeg er jo ikke sådan principielt imod karakterer. Nu siger jeg noget, vi ikke snakker om så tit, nemlig at jeg jo faktisk har gået på en tysk skole og fået karakter i alt fra 2. klasse. Det, som jeg synes er problemet nu, og som vi snakkede lidt om før, er det her med, at balancen fra det indrestyrede til det ydrestyrede er tippet, og jeg savner, at der er noget tid til, at børn og unge kan have den her indrestyrede fordybelse.

Så er der som det sidste psykologisering. Vi ved og vi taler jo meget mere om tanker og følelser, end man har gjort tidligere, og det er på mange måder rigtig godt. Det bliver bare et problem, hvis alle unge ligesom altid vender det indad. Derfor tror jeg på, at det vigtigste, vi skal gøre, er at give noget mere tid til legen og til fordybelsen – fordybelsen i noget, der er uden for os selv. Lene Tanggaard snakker om det her med læringsglemsel, altså at elever skal have lov til at være så opslugt af noget, at de glemmer, at de er i gang med at lære, og at de i virkeligheden også glemmer sig selv. En anden forsker, Louise Klinge, har gennemgået al den viden, vi har, og kogt det ned til, hvad det er for nogle basale behov, man har brug for at få opfyldt for faktisk at kunne trives i skolen. Et af dem er at bidrage. Det er vigtigt, at man har følelsen af, at man er vigtig i fællesskabet.

Derfor tror jeg på, at vi skal gå i spidsen for at skabe en bevægelse for leg, også blandt forældre, for børn skal have flere timer til at lege sammen med deres venner. Når børn leger, forestiller de sig ting, som de ikke kan endnu, de falder og slår sig, de rejser sig igen, de prøver igen, og hvis man ikke har prøvet det, hvis man ikke har haft tid til at øve sig i det, bliver man sårbar. Når børn leger, skal de også forhandle med hinanden. De knytter venskaber med hinanden, og de er glade, fordi legen er meningsfuld i sig selv, og når børn leger er de i sådan en uendelig tid, hvor de netop ikke er styret af at være på vej til noget andet, men bare er drevet af det, der giver mening her og nu.

Derfor tror jeg på, at det er så afgørende, at vi har daginstitutioner, som er fulde af leg og nærvær og fællesskaber. Jeg tror på, at vi skal have stærke fritidsinstitutioner, hvor der ikke er præstationskrav og mål og voksne, der hele tiden bestemmer, hvad det er, de skal. Og så tror jeg, at vi skal have plads til det her med, at man skal have lov til at bidrage i skolen. For hvis man kommer i skole og bare skal sidde bag ved sin egen computer og logge ind på en portal, får man altså ikke følelsen af, at det er vigtigt, at man er der. Det er derfor, vi i Radikale Venstre er så optaget af at give noget mere plads til skolehaver, dyr, lejrskoler, koncerter og undervisning, som engagerer eleverne, og hvor de kan mærke, at det er vigtigt, at de er der.

Det er også derfor, jeg er optaget af, at vi får vekslet de lange skoledage til at få noget mere tid til den pædagogiske refleksion og til coteaching på skolen; at vi afskaffer de fælles mål, så der bliver mere tid til at fordybe sig og gå i dybden med ting; at vi skruer op for mangfoldigheden af materialer; at vi i det hele taget gør op med, at vi herinde i Folketinget meget hurtigt kommer til kun at styre alt det, man kan måle, og at vi i stedet for finder en vej til at forpligte os på hele folkeskolens formål. For så tror jeg også på, at der kan blive mere plads til det, som de så smukt skrev i Den

Blå Betænkning, nemlig at elever skal udvikle sig til hele, glade og lykkelige mennesker.

Kl. 12:35

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger til fru Lotte Rod, så tak til den radikale ordfører. Den næste ordfører er fra Enhedslisten. Værsgo til hr. Jakob Sølvhøj.

Kl. 12:35

(Ordfører)

Jakob Sølvhøj (EL):

Tak til Liberal Alliance for lejligheden til at drøfte mistrivsel blandt børn. Det er jo rigtigt, som det hedder i spørgsmålet, at mistrivsel kan være forstærket under coronaen, men det er jo generelt et af vores allerstørste samfundsmæssige problemer. Årsagerne til mistrivsel kan være mange, og derfor er svarene også mange, og man må jo sige, at vi kommer langt omkring i sådan en debat, og hvad skal man fokusere på for at få en meningsfyldt dialog om det?

Jeg har tænkt mig at tage fat i det hjørne, der hedder, at jeg tror, at det for mange af de løsninger, som vi skal finde, er centralt, at vi skaber gode rammer for, at børn kan indgå i fællesskaber, at de – selv om kompetencebegrebet kan virke sådan lidt kedeligt i forhold til børn – lærer at begå sig sammen med andre, og at vi sørger for, at de kan indgå i fællesskaber, sådan at de får fælles oplevelser med andre børn, senere unge, senere voksne. Jeg tror, det er helt afgørende for at forebygge mistrivsel og ensomhed, at man, også fra man er ganske lille, får hjælp til at komme ind i fællesskaber med andre børn

Det har ikke været så meget inde i debatten indtil videre, men jeg tror, det er rigtig vigtigt, at vi også husker, at der er rigtig mange børn, som har funktionsnedsættelser, hvad enten det er psykiske funktionsnedsættelser ellers fysiske funktionsnedsættelser, der gør det særlig vanskeligt for en gruppe af børn. Jeg er med på, at det er et generelt problem, det er jeg helt enig i, men for nogle børn er det vanskeligere end for andre. Jeg vil bare der sætte en finger på, at det i det lys er meget lidt betryggende, at vi kan se og vi kan konstatere, at der – når vi snakker Ankestyrelsens afgørelser i forhold til den hjælp, som børnene med funktionsnedsættelse generelt kan få for overhovedet at få hverdagen til at hænge sammen – sker fejl i sagsbehandlingen i halvdelen af alle sager. Når vi kigger på klagerne i Klagenevnet for Specialundervisning kan vi se noget lignende. Igen, det er ikke for at reducere trivselsproblemet til det, men vi skal have et særligt fokus på, og andre ordførere har været inde på det, at det er de børn, der har det allervanskeligst, som vi også skal have den allerstørste opmærksomhed på.

Jeg tror, at når det gælder det med at gøre børn klar til at indgå i fællesskaber med andre, er det rigtig vigtigt, at vi har en erkendelse af, at det ikke kommer af sig selv. Man kan jo have en forestilling om, at det foregår helt naturligt i et menneskes liv, at når man omgås andre, lærer man også, hvordan man omgås andre. Det er der betydelige sandheder i, for også der kan erfaring gøre til mester, men ikke desto mindre tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi har det stærke fokus på, at der er nogle børn og også unge, der har et kolossalt behov for, at der er kendte voksne, som de er trygge ved, der hjælper dem. Det er ikke hvert eneste barn, der er i stand til selv at komme ind i legen; det er ikke hvert eneste barn, der er i stand til at indgå på lige fod med andre i det sociale fællesskab. Det er det, der foregår mellem børnene og mellem de unge, der er det helt afgørende. Men der skal meget ofte en voksen formidler til, hvis børn ikke skal ende med at være ensomme, når de er sammen med andre. Et er at være ensom, når man kun er sig selv – og det er slemt – men hvis man oplever ensomheden, når man er i fællesskab med andre, er det allerværst, og derfor er der brug for, at vi skaber den tryghed.

Vi har prøvet med nogle af de initiativer, vi har taget – og vi har jo gjort det på daginstitutionsområdet og med andre aspekter også end det her trivselsaspekt – og har sagt, at jo, der er brug for flere voksne, som man kan tage i hånden og være tæt på og være tryk ved. Vi er i gang på hele fritidsområdet. Vi har taget et lillebitte skridt ikke bare med hensyn til det generelle, men også med et særligt fokus på socialnormeringer, og det er igen det at tage hensyn til de børn, der kan have det allerallervanskeligst. Og vi har også gjort det i et vist omfang på skoleområdet, for også der er der jo brug for, at der er en lærer, der har tid.

Når jeg siger det, er det ikke for at gøre det her bare til et spørgsmål om penge – altså at vi kun kan løse det med flere ressourcer. Men det handler også om – det handler *også* om – at der er personale til stede, der kan være med til at skabe trygheden. Det er måske ikke det, Enhedslisten og Liberal Alliance har det allertætteste kamfællesskab, men ikke desto mindre tak for at rejse debatten. Jeg synes, der er rigtig mange vigtige aspekter i det her.

Kl. 12:40

Tredje næstformand (Trine Torp):

Der er ikke nogen korte bemærkninger. Tak til Enhedslistens ordfører. Den næste ordfører er fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo, fru Gitte Willumsen.

Kl. 12:41

(Ordfører)

Gitte Willumsen (KF):

Tak, og tak til Liberal Alliance for at rejse denne debat og sætte fingeren på noget meget vigtigt: hvordan vi i årevis har vidst, at særlig unge og i særdeleshed pigerne mentalt mistrives. Jeg har lovet vores ordfører, Mai Mercado, som desværre ikke kunne være her i dag, at læse den her tale højt. Der er nogle meget personlige betragtninger i den, skal jeg så sige – det kunne jeg se, da jeg fik den tilsendt i dag – så I er selvfølgelig velkomne til at spørge ind efterfølgende.

Vi ved, at unge mistrives, men vi ved ikke hvorfor. Det er undersøgt på forskellig vis, men det står ikke helt fast, hvilke årsager det er, man præcis skal pege på, og det er jo nok, fordi problemstillingen er yderst kompliceret. Forklaringerne kan være mange, men i dag vil jeg slå ned på fire årsager, vel vidende at det kun er en delmængde af den samlede komplekse problemstilling: øget forventningspres, en fejlslagen folkeskolereform, en ungdom efterladt på perronen under corona samt presset fra sociale medier. Noget kan vi løse politisk, men andet kan vi ikke. Nogle udfordringer skal løftes og løses i familien, men vi kan diskutere det her i Folketingssalen og andre steder i det offentlige rum, og så kan diskussionen jo fortsætte i familierne.

Det første: Nogle peger på, at unge oplever et øget forventningspres fra omverdenen. Unge i dag har en helt anden valgfrihed, end der var bare for generationer siden. Dengang uddannede man sig typisk som andre i familien. Stien var ligesom lagt; man skulle bare betrede den. I dag ved mange ikke engang, hvor stien går hen. De er bange for at tage fejl tidligt i uddannelsessystemet og simpelt hen vælge forkert. Når man kan blive alt, kan man blive bange for at være for lidt. Og når man kan blive alt, stiger forventningspresset fra familien også, og fra vennerne. Det kan være vanskeligt at navigere i. Her må løsningen være, at børn og unge skal blive nogen, førend de bliver til noget – at give børnene en robust kerne med hjemme fra, ikke som et buzzword fra en jobannonce, men som en særlig tro på, at de er gode nok, som de er, netop fordi de er dem, de er.

Det andet: Andre peger på, at folkeskolen er medvirkende til den råvildhed, mange unge oplever. Jeg oplevede det selv i går på besøg i Holbæk. Efter at skolen har fået flere frihedsgrader, fortæller mange unge, at de er blevet gladere for at gå i skole. De har fået gladere lærere, og de lærer mere, f.eks. ved at have fået fagblokke i længere tid, hvor lærerne kan lægge pauser ind, når det passer

til klassen. Eleverne bliver opdelt i grupper, nogle er på skolen, nogle får undervisning virtuelt derhjemme, og de har følelsen af en individuel undervisning, hvor de bliver mødt på deres niveau. Der er ikke den samme følelse af at have ondt i maven over at skulle nå alt i alle fag. Det viser bare, hvor fejlslagen den folkeskolereform har været. Det har vi Konservative ønsket at ændre i årevis. Særlig de lange skoledage udtrætter eleverne. Stod det til os, traf vi en beslutning om at korte de lange skoledage af en gang for alle.

Det tredje: De unge har betalt en høj pris for corona. Det har to grupper faktisk: ældre og unge. Det gælder ældre på plejehjem eller sygehus, som ikke kunne få besøg, og hvor ensomheden bare bredte sig. Det samme har været tilfældet for de unge. Mange unge har fået ondt i sjælen under corona. De har været hjemsendt i lange perioder med virtuel undervisning på Teams. Vi har både et fagligt og et mentalt efterslæb, og jeg har desværre en mistanke om, at vi ikke har set den fulde konsekvens endnu. Flere unge end tidligere kæmper med angst. I mandags var jeg på besøg på stu i Odense, som berettede om en stigning i unge, som er ekstremt hæmmet af angst. Det er unge, som jo skulle være omfavnet af ungdomslivet og vælge den uddannelse, de havde lyst til. Egentlig burde de ikke være i målgruppen til stu, men de er på stu, fordi den angst, de oplever, er så invaliderende og omsiggribende, at den fuldstændig definerer deres hverdag ret så voldsomt.

Nu kan jeg se, at formanden rejser sig, så jeg springer lige det sidste over. Det var ordene fra Mai Mercado – eller nogle af ordene. Jeg siger tak for ordet.

Kl. 12:46

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så derfor tak til Det Konservative Folkepartis ordfører. Den næste ordfører er fra Dansk Folkeparti. Værsgo, hr. Alex Ahrendtsen.

Kl. 12:47

(Ordfører)

Alex Ahrendtsen (DF):

Tak, formand. Der skal lyde en stor ros til Liberal Alliance for at have rejst denne forespørgselsdebat om unges mistrivsel, og i Dansk Folkepartis folketingsgruppe brugte vi en del tid på at debattere det, og det er jo altid et godt tegn for en forespørgselsdebat.

Det kan virke lidt underligt, at vi i et af verdens lykkeligste lande skal snakke om unges mistrivsel, men man skal ikke have talt ret meget med unge for at se, at mange af dem kæmper med angst, psykisk mistrivsel, mindreværds komplekser, og at der er mange andre ting, som de kæmper med. Jeg har ingen snuptagsløsning, jeg har ingen patentløsning, og jeg kommer heller ikke til at præsentere nogen. Jeg kommer derimod til at stille en masse spørgsmål.

Hvad skyldes den voldsomme stigning i antallet af unge, som har det skidt? Er det den høje skilsmisserate? Altså, hvert andet ægteskab går i stykker i Danmark, og vi ved, hvad det har af betydning for unge og børn. Er det det, at vi i Danmark har opbygget en stat, og at vi i mange år har været et forholdsvis venstreorienteret samfund? Vi ved jo, at jo mere socialisme, jo mere individualisme. Jo mere staten overtager og dermed tager ansvaret fra individer, jo større bliver individualismen, og det kan i nogles ører virke modsat, men det er det, der er sket. Individualismen var voldsom i de kommunistiske diktaturer, fordi staten overtog det hele. Og det er jo den endelige frigørelse, når individet er frigjort fra familien. Er det det, der skyldes problemerne?

Danmark er på mange måder et maskulint samfund, samtidig med at det er et ekstremt feminint samfund – maskulint, fordi kvinderne har overtaget mange af de maskuline dyder, og feminint, fordi vi er blevet et konfliktsky samfund, hvor vi er bange for at sætte rammer, og hvor vi er bange for at være klare. Er det det, der skaber det? Eller er det den voldsomme digitalisering, vi har været ude

for i de sidste 10-15 år, med sociale medier en masse – Facebook, Instagram osv.? Jeg kender snart ikke dem alle sammen; jeg kan ikke huske dem. Er det det, der skaber det? Aldrig har man været i så tæt kontakt, og alligevel er ensomheden voldsom, ikke bare blandt unge mennesker, men især blandt unge. Er det det, der skaber det? Er det den voldsomme identitetsdebat, hvor vi oplever, at »alt flyder«, som Heraklit sagde for 2.500 år siden? Altså, for mig er der to køn, men jeg ved, at der er op imod 50-55 køn; jeg kan slet ikke finde ud af det. Skaber det rodløshed, sådan at alt flyder hos de unge, så de ikke længere ved, hvem de er? Er det perfektionskulturen blandt især piger, der også fører til, at de presser sig selv for at opnå bedre karakterer i et land, hvor vi først begynder at give karakterer fra 8. klasse, hvilket er modsatrettet? Er det den enorme velstand, vi har i Danmark, der giver uanede muligheder for de unge?

Er det globaliseringen og dermed tabet af kultur? Er det det, at vi mangler klare myndigheds personer i familien, i skolen, på arbejdet? Det er jo meget sigende, at den canadiske debattør Jordan Bernt Peterson oplever en voldsom popularitet blandt unge mænd i alderen 30 til 40 år. Skyldes det det, at vi er blevet bedre til at diagnosticere, og at vi har fået så mange psykologer, der taler problemet op? Skyldes det, at den amerikanske globale kultur i dag fylder så meget hos de unge, at de måske har glemt at være rodfæstet i deres egen? Måske. Lars von Trier sagde engang, at han følte sig som 60 pct. amerikaner. Jeg vil tro, at mange af de unge kan skrive under på det, bl.a. på grund af at den amerikanske kultur, som er fantastisk, fylder så meget.

Eller er der intet nyt under solen? Goethe forårsagede jo i 1700-tallets Tyskland en selvmordsbølge blandt unge. Eller – og nu slutter jeg af – skyldes det, som Reiner Perau skrev i sin »Geschäftskultur Dänemark«, at danskere har travlt? Og går det ud over børn og unge?

Det er måske alt og ikke bare én ting. Tak for ordet.

Kl. 12:52

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 12:52

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Og tak for spørgsmålet. Jeg tænker, det giver rigtig god mening, at vi stiller en masse spørgsmål og ikke drager alt for mange hurtige konklusioner.

Der er rigtig mange perspektiver i det her, men jeg tror nok også, jeg kan konstatere, at vi nok ligger et pænt stykke fra hinanden. Men det, der fik mig til at trykke mig ind, var konklusionen om, at et venstreorienteret regime i Danmark har været med til faktisk at give mere individualisme. Altså, først og fremmest har vi jo haft en blå regering siden 2001 og helt frem til 2019 med en mindre pause – den regering blev så også beskyldt for at være lidt blå i sin tilgang. Men den stigning, vi har set i mistrivsel, er faktisk sket under et blåt styre, og hvor DF jo har været en markant medspiller i den politik, man har ført, baseret på tanker om konkurrencestaten, hvor du er individuel, hvor du skal skabe dig selv; du skal skabe din virkelighed; du er egenrådig, du er egennyttig osv.

Kunne jeg ikke lige få nogle kommentarer på det?

Kl. 12:53

Tredje næstformand (Trine Torp):

Ordføreren.

Kl. 12:53

Alex Ahrendtsen (DF):

Jo, og jeg vil egentlig også gerne præcisere, at det ikke handler så meget om styret, men den stat og det samfund, man bygger op.

Altså, jo mere staten tager over, jo større vil individualiseringen blive, fordi familien så får mindre at skulle have sagt og mere bliver lagt over. Og vi ved jo, at venstreorienterede samfund har det med at opbygge større stater – stater, der fylder mere i menneskers liv. Og under det borgerlige regime med Dansk Folkepartis støtte er der ikke grundlæggende blevet ændret på det. Det var et åbent spørgsmål, jeg stillede, for vi har kunnet se, at i de kommunistiske lande var individualismen ekstrem, fordi staten stod for alt.

Kl. 12:54

Tredje næstformand (Trine Torp):
Fru Charlotte Broman Mølbæk.

Kl. 12:54

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Men det er jeg sådan set enig i – det er rigtigt, at vi i SF ønsker en stærk stat. Det er en del af vores samfundskontrakt, at vi hjælper hinanden. Og mit syn på lige præcis den her problematik med børn og unges mistrivsel er jo, at det er langt mere end bare et individuelt problem; det er et strukturelt problem, og derfor må vi strukturelt set gå ind og løse det ud fra en samfundsændring. Og der mener jeg faktisk, at man fjerner det fra det individuelle, hvor du er overladt til sig selv. Jeg er sådan set enig med ordføreren i, at familien har rigtig stor betydning, men vi må stadig væk tage det ansvar på os, at det er samfundet, der skal lave en ændring, for at børn og unge kan få det bedre i det samfund, de lever i.

Kl. 12:55

Tredje næstformand (Trine Torp):
Så er det ordføreren.

Kl. 12:55

Alex Ahrendtsen (DF):

I meget store velfærdsstater bliver man jo mere og mere overladt til sig selv, fordi staten mere og mere tager ansvaret for dig. Og mit spørgsmål er: Kan det være en af årsagerne til, at unge mistrives? En blandt mange. Jeg ved det ikke, men jeg tror, vi gør klogt i at stille os det spørgsmål, inden vi udvider velfærdsstaten endnu mere. For det er der en voldsom trang til i det danske samfund. Der er sådan en inert, hvor man næsten ikke kan standse op længere.

Kl. 12:56

Tredje næstformand (Trine Torp):
Tak. Så er det hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 12:56

Alex Vanopslagh (LA):

Tak. Jeg har egentlig ikke noget spørgsmål og heller ikke et opfølgende spørgsmål bagefter. Jeg vil egentlig bare lige kvittere for talen og svarene på en lang række spørgsmål. Det er selvfølgelig ikke det hele, jeg er enig i, men jeg vil egentlig bare kvittere for det, for jeg synes, det var begavet, reflekteret og bundborgerligt og konservativt, og det er jo sjældent, at man hører det i denne Folketingssal, og endnu mere sjældent fra ordførerens parti. Så det vil jeg egentlig bare lige kvittere for. Jeg havde håbet, at du fik ekstra taletid, for jeg syntes, det var en fornøjelse at lytte til.

Kl. 12:56

Tredje næstformand (Trine Torp):
Ordføreren.

Kl. 12:56

Alex Ahrendtsen (DF):

Der var engang et socialdemokratisk byrådsmedlem i Odense, der rejste sig op og sagde, at jeg ikke var progressiv, men at jeg var reaktionær, og så rejste jeg mig op og sagde: Tak. Og jeg vil også sige

tak til hr. Alex Vanopslagh. Altså, grunden til, at jeg overhovedet har kunnet holde den her tale, er jo, at Liberal Alliance og hr. Alex Vanopslagh har indkaldt til denne forespørgselsdebat med det vigtige spørgsmål om unges mistrivsel, hvilket har givet anledning til, at vi drøfter det mere i bund. Og der har været så mange gode, begavede taler, og det har været en fornøjelse. Så vil jeg egentlig bare sende rosen og takken tilbage til hr. Alex Vanopslagh.

Kl. 12:57

Tredje næstformand (Trine Torp):

Tak for det. Jeg hørte, at der ikke var noget opfølgende spørgsmål. Der er ikke flere korte bemærkninger, så tak til ordføreren fra Dansk Folkeparti. Og så er det fru Mette Thiesen fra Nye Borgerlige.

Kl. 12:57

(Ordfører)

Mette Thiesen (NB):

Der er noget galt i Danmark. Børn og unges mistrivsel stiger og er steget voldsomt siden 2017. Regeringens overforsigtighedsprincipper og de massive skolelukninger under corona har gjort det værre. Regningen for overforsigtigheden og nedlukningerne er desværre havnet i børneværelset i mere end én forstand.

Den mentale sundhed for os mennesker er vigtig. Den er vigtig for vores livskvalitet, for, at vi kan leve gode liv, og for, at vi ikke udvikler fysiske og psykiske sygdomme. Den mentale sundhed skal kort sagt sikre, at vi kan klare de bump på vejen, som livet kommer til at give os. Derfor er det også dybt bekymrende, når man kan se en så massiv stigning i mistrivsel hos børn og unge. De kommende generationer bliver simpelt hen rustet dårligere til livet, de klædes dårligt på til det, og det er jo ikke holdbart.

I Nye Borgerlige vil vi en anden vej end den nuværende. Vi ønsker et mere frit og borgerligt samfund. I et mere borgerligt samfund har familierne mere frihed til at leve, som de vil. De har flere penge til sig selv efter skat og flere frie valg, og derfor oplever de også mere harmoni i hverdagen. Det står i modsætning til socialismen, hvor høje skatter betaler for institutioner, der overtager omsorgen for vores nærmeste, mens der ikke er nogen plads for individet til at skabe sig det liv, som man ønsker. I et socialistisk samfund styrer politikerne ned til mindste detalje for at fremtvinge den lighed, som de sætter over børnenes, de ældres og familiernes trivsel.

Målet er, at familielivet bliver nemmere for flere ved at tilføre frihed på alle livets stadier fra barndom til alderdom, at forældre får mere tid med deres børn i de første vigtige år, og at de ældre får mere frihed og selvbestemmelse som ligeværdige medlemmer af samfundet. For at sikre børn og unges trivsel bedre skal staten selvfølgelig fylde mindre og familierne være stærkere. Familierne skal styrkes gennem frihed under ansvar. De skal have lov til at beholde flere af deres egne penge, og samtidig skal værdifællesskabet styrkes i civilsamfundet, så trygheden og fællesskabet bliver styrket, i takt med at staten fylder mindre.

Det er den borgerlige vej, og det er den vej, Nye Borgerlige vil gå. For der er virkelig noget galt i Danmark, men lad os handle nu, så børn og unge ikke ender helt nede i møget. Det skylder vi dem.

Kl. 13:00

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ordføreren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Så er vi kommet frem til børne- og undervisningsministeren.

Kl. 13:00

Børne- og undervisningsministeren (Pernille Rosenkrantz-Theil):

Tak. Man bliver som socialdemokrat helt glad for, at Nye Borgerlige ikke har regeringsmagten, oven på den tale. Men det er en helt anden debat.

Jeg vil gerne sige tusind tak for perspektiverne i dag. Jeg synes, det har været enormt interessant, fordi jeg mener, at det er rigtigt, hvad Dansk Folkepartis ordfører siger, nemlig at der er rigtig mange spørgsmål, som jeg tror vi alle sammen har, hvad den her dagsorden angår, og dem skal vi stille, og vi skal fortsat også være nysgerrige på, hvad svarene kan være. Så oplever jeg, at vedrørende nogle ting skiller vandene sig meget, f.eks. mener jeg simpelt hen, at det er noget notorisk vrøvl, at skatteniveauet i Danmark skulle have noget at gøre med mistrivsel blandt unge. Det tror jeg er noget af det mest aparte, jeg egentlig har hørt i debatten, og det vil jeg gå og fundere en masse over, for det var godt nok alligevel et virkelig anderledes perspektiv. Og ja, på et eller andet tidspunkt vil jeg jo gerne høre lidt mere om, hvordan man så egentlig ser det for sig, altså om det er noget, der dækker hele den vestlige verden, og om Nye Borgerlige så har lavet nogle komparative analyser af, at jo lavere skatte trykket er i de respektive vestlige lande, jo mere trives de unge. Der er alt muligt, der er gået lost in translation i mit hoved, hvad det angår, men det var dog et nyt perspektiv, og det vil jeg gå og fundere lidt over.

Jeg valgte at få lavet en oversigt i ministeriet over, hvad vi egentlig har lavet på børne- og undervisningsområdet de sidste par år, som på en eller anden måde har berørt det her. Det er jo meget forskellige metoder, kan man sige, og tilgange til det, der ligger bag. Den første klump handler om økonomi, og det er for mig vigtigt, altså at der er voksne nok, for det er jo det, økonomien afspejler – det vil sige hele komplekset omkring minimumsnormeringer, det, at der er blevet givet ekstra penge til flere lærere i folkeskolerne, og så er der også på opfordring fra støttepartierne sat ekstra penge af til fritidspædagogikken. Det er det, der handler om pengene, og det at sørge for, at der faktisk er voksne nok i den store del af hverdagen, hvor børnene er i institutionslandskabet.

Så er der en anden del, der handler om alle de børn, som har behov for ekstra støtte. Noget af det, vi ikke har drøftet i dag, er hele inklusionsområdet, og jeg tror, at hvis vi skal diskutere i en dansk kontekst, hvor det er, der opstår mistrivsel, så er det bl.a., hvis ikke man får den støtte og hjælp, man egentlig har behov for i forbindelse med skoledagen. Det tror jeg i øvrigt også gælder, hvis vi skulle diskutere mistrivsel blandt folkeskolelærere; det er jo der, hvor de bliver efterladt med en opgave, som de fundamentalt set ikke har ressourcerne til at håndtere. Så jeg tror, at der ligger en problematik omkring inklusion, og derfor har vi jo fra regeringens side sat en evaluering af inklusion og den specialpædagogiske bistand i gang, og jeg forventer mig måske ikke så meget af selve afrapporteringen, men mere det, der skal følge bagefter, altså debatten om, hvordan vi griber om det område i fremtiden. Vi har i fællesskab, partierne i Folketinget, på nær et enkelt, lavet en aftale om lige præcis det her med, hvordan vi griber nogle af de børn, der har det allersværest i vores samfund, nemlig dem, der går på dagbehandlingstilbud, og deres undervisningstilbud. Så man kan sige, at noget af det, som vi måske ikke fik berørt i den her debat, men som jeg håber vi også kan bruge noget tid på, er den del.

Så vil jeg sige, at jeg tror, at vi kommer til at gå til det her ad rigtig, rigtig mange forskellige veje, og en af vejene, som slet ikke er blevet berørt herinde, og det er jeg egentlig lidt overrasket over, for der er både blevet diskuteret skattepolitik og alle mulige andre ting, er de børn, der altid har mistrivedes. Hvert tiende barn i Danmark går hjem til en fuld forælder efter skole. Så når jeg startede med at sige, at der er ret stor forskel på de trivselsmålinger, hvor man måler bredt på barnets tilværelse, altså i fritidslivet, derhjemme og alt det her, hvor det ikke går så godt, mens det i skolen faktisk er relativt stabilt, er det jo, fordi der også er nogle ting på hjemmefronten, vi slet ikke har hånd om, herunder forældres alkoholmisbrug. Nu kan jeg ikke huske tallene i hovedet, men jeg tror, det er sådan noget med, at hvert sjette barn er blevet slået af sine forældre inden for

den sidste måned. Vi har en voldsproblematik i vores samfund, som i øvrigt også har en etnisk slagside, som det er for sjældent vi drøfter med hinanden. Opdragelsesmønstrene i andre dele af verden bliver jo selvfølgelig taget med, men jeg synes også, at man skal tænke lidt over at bidrage til, at nogle forældre lærer at opdrage efter nogle andre mønstre end det at slå sine børn.

Så det er bare for at sige, at herudover er der hårde skilsmisser, der er børn, der vokser op med psykisk syge forældre, den ene eller begge to, og det kan også være fysisk sygdom, der præger hjemmet meget, og andre sociale ting. Og det vil sige, at en stor del af den mistrivsel, vi taler om, en rigtig stor del af de mistrivselsproblematikker, vi taler om – det kan godt være, det ikke er stigningen, der ligger der – jo altså handler om sociale problemer i familier, og det mener jeg bestemt også skal være en del af de ting, vi kigger på, når vi kigger på hele spørgsmålet om mistrivsel.

Men tusind tak for perspektiverne. Nu åbnede jeg lige nogle nye spørgsmål op her, men det kunne også have været alle mulige andre ting, hele sundhedsområdet f.eks., som jo er mindst lige så væsentligt også at få med. Det tror jeg var, hvad jeg har at sige lige nu. Tak for debatten til Liberal Alliance og for initiativet.

Kl. 13:05

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Tak til ministeren. Der er ikke nogen korte bemærkninger. Hr. Alex Vanopslagh for afslutning af debatten.

Kl. 13:06

(Ordfører for forespørgerne)

Alex Vanopslagh (LA):

Tak. Jeg skal gøre det kort. Jeg vil egentlig bare takke jer alle sammen for en god drøftelse, som jeg synes var interessant og lærerig. Der er selvfølgelig en del ting, vi er uenige med hinanden om; det vil jeg ikke hæfte mig så forfærdelig meget ved. Jeg vil prøve sådan at fremhæve sådan nogle af de ting, hvor jeg fornemmer der godt kunne være sådan en grundlæggende enighed om mål og problemer – om ikke andet – men måske ikke så meget i forhold til de konkrete løsninger.

Men jeg hører, at der bliver talt om en styrkelse af myndighedskulturen – målet må være, at børn senere hen kan blive myndige voksne, der kan tage ansvar i deres eget liv. Vi skal have genskabt en færdighedskultur, altså virkelig have fokus på de konkrete færdigheder.

Jeg tror, det var hr. Jens Joel, der talte om fællesskaberne, altså at vi jo er noget i kraft af det, vi gør sammen med andre. Det tror jeg også er noget, vi alle sammen kan blive enige om. Så er vi så måske lidt i tvivl om, om fællesskab er noget, der opstår herinde, eller om det er noget, der er ude i samfundet. Jeg hørte også tale om det her med legen og glæden, og at børn også skal kunne være børn og have friheden til det – det synes jeg er godt.

Jeg tror også, at vi alle sammen er enige om det her med mere frihed og ansvar ude på de enkelte skoler, som flere nævnte. Og vi burde også have en vis enighed om, at familien spiller en vigtig rolle. Så kan vi altid diskutere, hvordan man fremmer familien.

Så der er jo masser af ting her, som jeg synes er gode. Og det, der egentlig kendetegner dem alle sammen, er, at det ikke er noget, vi kan lovgive os ud af. Det er ikke noget, vi kan indfri med måltal; det er ikke noget, vi kan nedsætte en taskforce og så få løst. Det handler måske også om at have en vis ydmyghed som politikere over for, hvad det er, vi selv kan løse. Vi kan forbedre nogle rammer og italesætte nogle problemer, der gør, at vi måske kan komme frem til en bedre tilværelse og et bedre samfund.

Der er selvfølgelig også nogle ting, vi var uenige om. Dem vil jeg ikke hæfte mig ved – ud over en enkelt af dem, som jeg håber at vi vil kunne nå til enighed om i fremtiden. Og det var en pointe, som hr. Alex Ahrendtsen kom med, nemlig – og nu digter jeg lidt

videre på den, det indrømmer jeg – at vi skal huske på, hvordan velfærdsstaten og kommunismen og socialismen er med til at opløse alle de stærke fællesskaber, der er i kulturen, i civilsamfundet og i samfundet i al almindelighed. For har man så stor og stærk en stat, der opløser alt ude i samfundet, så står der nogle ansvarsløse, frigjorte, løsrevne individer tilbage i åndelig armod – det håber jeg vi kan blive enige om i fremtiden. (*Munterhed*). Tak.

Kl. 13:08

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Det må tiden så vise. Tak for det.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så hermed er forhandlingen afsluttet.

Kl. 13:08

Meddelelser fra formanden

Formanden (Henrik Dam Kristensen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at Ukraines præsident Zelenskyj forventes at holde tale for Folketingets medlemmer i Landstingssalen tirsdag den 29. marts 2022, kl. 12.30. Det vil i øvrigt blive vist på Folketingets tv.

Umiddelbart efter vil der være møde her i Folketinget kl. 13.00. Dagsordenen vil fremgå af Folketingets hjemmeside. Jeg henviser i øvrigt også til den ugeplan, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 13:09).
